

MUHAFAZA TEDBİRİ OLARAK HACİZ İHBARNAMELERİ

*Ar. Gör. Duygu KULBAY KIVANÇ**

I. GİRİŞ

Alacaklının borçluya karşı yapmış olduğu icra takibi kesinleşince; alacaklı, borçlunun malvarlığına dahil olan mal, hak ve alacaklarının haczini isteyebilir. İcra ve İflâs Kanunu m. 85/1'de açıklandığı üzere; borçlunun sadece kendi elinde bulunan malları değil, üçüncü kişilerde bulunan taşınır mal, hak ve alacakları da hacze konu edilebilir¹. Yaptığı icra takibi kesinleşen alacaklı, icra dairesine başvurarak; borçlunun üçüncü kişideki (borçlunun borçlusundaki) alacağının da haczedilmesini de isteyebilir.

Üçüncü kişilerde bulunan borçluya ait mal, hak ve alacakları iki gruba ayırabiliriz:

i) Para, banknot, hamiline ait senet, poliçe, cirosu kâbil diğer senetler, altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyler.

ii) Kıymetli evraka bağlı olmayan alacak, diğer talep hakları ve yukarıda belirtilen kıymetli şeyler dışındaki taşınır mallar.

Birinci gruptaki mal ve hakların haczi, bunların fiilen görülmesi ve el konulması ile olur (İİK m. 88/1²)³. İkinci gruptaki mal ve hakların haczi ise;

* Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usul - İcra ve İflâs Hukuku Anabilim Dalı
¹ **Şimşek, Edip:** İcra ve İflâs Kanunu Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara 1989, s. 323; **Ulukapı, Ömer:** İcra ve İflâs Hukuku, Konya 2001, s. 76 (**Ulukapı, İcra**); **Kuru, Baki:** İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, İstanbul 2004, s. 403 (**Kuru, El Kitabı**).

² Mahcuz Malları Muhafaza Tedbirleri
1 – Taşınırlar hakkında

MADDE 88 – Haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetlerle altın ve gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder.

³ **Uyar, Talih:** İcra Hukuku-Haciz, Manisa 1983, s. 228 (**Uyar, Haciz**).

İcra ve İflâs Kanunu m. 89' da düzenlenmiştir. O halde maddenin uygulama alanına; kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklar⁴, diğer talep hakları⁵ ve taşınır mallar girmektedir⁶.

Borçlunun, üçüncü kişideki alacağı; borçlunun mal beyanında bulunurken üçüncü kişideki alacağını belirtmesi veya alacaklının bunu iddia etmesi ile ortaya çıkar. Alacaklının, borçlunun üçüncü kişideki alacağını iddia etmesi üzerine, icra müdürü haciz iradesini açıklar, alacağın haczedildiğini haciz tutanağına geçirir ve taşınır mal veya alacak haczedilmiş olur. Fakat icra müdürünün, alacaklının iddia ettiği alacağın gerçekten var olup olmadığını araştırma yükümlülüğü yoktur. Bu nedenle üçüncü kişideki taşınır mal ve hakların varlıklarına kesin gözüyle bakılamaz⁷, bunların üçüncü kişide gerçekten var olup olmadığının tespiti gerekir⁸. Ayrıca üçüncü kişi ile borçlunun anlaşıp alacaklının koydurmuş olduğu haczi etkisiz bırakmalarına karşı da bazı tedbirlerin alınması gerekir⁹.

Borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacaklarının haczinde, alacaklı, borçlu ve üçüncü kişi arasındaki menfaat dengesini sağlamak amacıyla madde 89 hükmü konulmuştur¹⁰. 89 uncu maddeyle hem üçüncü kişiye hem de alacaklıya menfaatlerini korumaları için birtakım olanaklar getirilmiştir. Üçüncü kişi, gerçekte takip borçlusuna borçlu değilse; 89 uncu maddeyle kendisine getirilen haklardan yararlanma yoluna gitmelidir. Aksi durumda; yani üçüncü kişinin takip borçlusuna borçlu olması durumunda, takip alacaklısı maddedeki imkânlardan yararlanacaktır.

17.7.2003 tarihli 4949 sayılı Kanun'la İcra ve İflâs Kanunu'nun 89 uncu maddesi değiştirilmiştir. Eski düzenlemede, borçlunun üçüncü kişideki taşınır mal, hak veya alacağı haczedildiğinde; üçüncü kişiye birinci haciz ihbarnamesi gönderilmekteydi. Üçüncü kişi, bu ihbarnameye tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde itiraz edebilirdi. İtiraz etmezse, mal yedinde veya borç zimmetinde sayılır ve bu durum ikinci bir ihbarname ile bildirilirdi; yani üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi gönderilirdi. İkinci haciz ihbarnamesi ile; üçüncü kişiye, ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğ

⁴ **Ansay, Sabri Şakir:** Hukuk – İcra ve İflâs Usulleri, Ankara 1954, s. 74; **Kuru,** El Kitabı, s. 404.

⁵ **Ansay,** 'talep hakları' ibaresi yerine 'iddia' ibaresini kullanmaktadır (**Ansay,** s. 74).

⁶ **Uyar,** Haciz, s. 229; **Ulukapı,** İcra s. 76; **Üstündağ, Saim:** İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 1982, s. 223; **Olgaç, Senai/Köymen, Haydar:** Kazaî ve İlmî İçtihatlarla Türk İcra ve İflâs Kanunu, İstanbul 1965.

⁷ **Şimşek,** s. 323.

⁸ **Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder:** İcra ve İflâs Hukuku, 18. Bası, Ankara 2004, s. 278 (**Kuru/Arslan/Yılmaz,** İcra); **Kuru, Baki:** İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 1974, s. 161 (**Kuru,** İcra); **Kuru,** El Kitabı, s. 403.

⁹ **Kuru/Arslan/Yılmaz,** İcra, s. 278; **Kuru,** İcra, s. 161; **Kuru,** El Kitabı, s. 403.

¹⁰ **Kuru/Arslan/Yılmaz,** İcra, s. 278; **Kuru,** İcra, s. 161.

tarihinden itibaren yedi gün içinde takip borçlusuna karşı ihbarnamede belirtilen borcu bulunmadığına dair, menfi tespit davası açabileceği, açmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi bildirilirdi.

4949 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle¹¹; üçüncü şahsa yine birinci

¹¹ 2 - Alacaklar ve üçüncü şahıs elinde haczedilen mallar hakkında

MADDE 89 – Hamiline ait olmayan veya cirosu kabil bir senede müstenit bulunmayan alacak veya sair bir talep hakkı veya borçlunun üçüncü bir şahıs elindeki taşınır malı haczedilirse icra müdürü; borçlu olan hakikî veya hükmi şahsa bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceğini ve takip borçlusuna yapılan ödemenin muteber olmadığını veya malı elinde bulunduran üçüncü şahsa bundan böyle taşınır malı ancak icra dairesine teslim edebileceğini, malı takip borçlusuna vermemesini, aksi takdirde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağını bildirir (Haciz İhbarnamesi).

Üçüncü şahıs, borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş veya mal istihlak edilmiş veya kusuru olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise, keyfiyeti, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde yazılı veya sözlü olarak bildirmeye mecburdur.

Üçüncü şahıs, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz etmezse, mal yedinde veya mal zimmetinde sayılır ve kendisine gönderilen haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmediği, bu nedenle de malın yedinde veya borcun zimmetinde sayıldığı ikinci bir ihbarname ile bildirilir. Bu ikinci ihbarnamede ayrıca, üçüncü şahsın ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde ikinci fıkrada belirtilen sebeplerle itirazda bulunması, itirazda bulunmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi istenir. İkinci ihbarnameye süresi içinde itiraz etmeyen ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemeyen veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmeyen üçüncü şahsa on beş gün içinde parayı icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi yahut bu süre içinde menfi tespit davası açması, aksi takdirde zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim etmeye zorlanacağı bildirilir. Bu bildirim alan üçüncü şahıs, icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde süresi içinde menfi tespit davası açtığına dair belgeyi bildirim yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde ilgili icra dairesine teslim ettiği takdirde, hakkında yürütülen cebri icra işlemleri menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar durur. Bu süre içinde 106 ncı maddede belirtilen süreler işlemez. Bu davada üçüncü şahıs, takip borçlusuna borcu olmadığını veya malın takip borçlusuna ait olmadığını ispat etmeye mecburdur. Üçüncü şahıs, açtığı bu davayı kaybederse, mahkemece, dava konusu şeyin yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkûm edilir. Bu fıkra göre açılacak menfi tespit davaları maktu harca tabidir.

Üçüncü şahıs, haciz ihbarnamesine müddeti içinde itiraz ederse, alacaklı, üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini icra mahkemesinde ispat ederek üçüncü şahsın 338 inci maddenin 2 inci fıkrası hükmüne göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir. İcra mahkemesi tazminat hakkındaki davayı genel hükümlere göre halleder.

Üçüncü şahıs, kusuru olmaksızın bir mâni sebebiyle müddeti içinde haciz ihbarnamesine itiraz etmediği takdirde 65 inci madde hükmü uygulanır. Her hâlde üçüncü şahıs, borçlu ile kötü niyetli alacaklıya karşı dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini isteyebilir.

haciz ihbarnamesi gönderilmekte ve üçüncü kişi de buna yedi gün içinde itiraz edebilmektedir. İtiraz etmezse ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmektedir. Yapılan değişiklikle üçüncü kişiye, ikinci haciz ihbarnamesine de tebliğden itibaren yedi gün içinde itiraz edebilme imkânı getirilmiştir. Üçüncü kişi, ikinci haciz ihbarnamesine de itiraz etmezse; kendisine, üçüncü haciz ihbarnamesi olarak adlandırılacak ihbarname gönderilmektedir. Bunun üzerine üçüncü şahıs, tebliğden itibaren on beş gün içinde menfi tespit davası açabilecektir.

Görüldüğü üzere yapılan değişiklikle haciz ihbarnamelerinin sayısı üçe çıkarılmıştır. Bundaki amaç; bazı alacaklıların üçüncü kişilerin itiraz ve dava açma haklarının sürelerini kaçtırmalarından faydalanma isteklerini bertaraf etmektir.

Borçlunun üçüncü kişideki alacakları, talep hakları yahut taşınır mallarının, icra memurunun haciz iradesini açıklaması ve alacağın haczedildiğinin haciz tutanağına geçirilmesi ile haczedilmiş olacağını yukarıda belirtmiştik. Ayrıca üçüncü kişiye durumun ihbarı (bildirilmesi); haczin tamamlanmasında rol oynamaz¹². İcra ve İflâs Kanunu m. 89'da öngörülen ve aşağıda incelenecek olan hususlar, haczedilmiş olan alacak için bir muhafaza tedbiridir¹³. Bu konuda, 12. Hukuk Dairesi'nin de; '...Borçlunun üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının haczinin talep edilmesi ile haciz işlemi tamamlanmış sayılmaz. Alacak icra memurunun haciz iradesini açıklaması ile; yani haciz talebinin kabulü ile haczedilmiş olur' şeklindeki kararı mevcuttur¹⁴.

Burada kanun koyucunun, icra memurunun haciz iradesini açıklaması ile haczedilmiş bulunan alacak, talep hakkı yahut taşınır mallar için niçin bir

Malın teslimi mümkün olmazsa, alacaklı icra mahkemesine müracaatla değerini üçüncü şahsa ödetmek hakkını haizdir.

Haciz ihbarnamesi, bir hükmi şahsın veya müessesenin merkez veya şubelerinden hangisine tebliğ edilmiş ise, beyanda bulunma mükellefiyeti yalnız ihbarnameyi tebellüğ eden merkez veya şubeye aittir.

Üçüncü şahsın beyanı hiçbir harç ve resme tabi değildir.

Bu madde hükmü, memuriyeti hasebiyle hakikate muhalif beyanda bulunan memurlar hakkında da uygulanır.

¹² **Uyar**, Haciz, s. 228; **Uyar, Talih**: Borçlunun Üçüncü Şahıslarda Bulunan Alacakları ve Menkul Mallarının Haczi, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 1976, s. 1009 (**Uyar**, Üçüncü Şahıs); **Jager**, 99, N, 9 (**Üstündağ, Saim**: İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 1982, s. 225, dipnot 614'ten naklen (**Üstündağ**, İcra Hukuku); **Belgesay, Mustafa Reşit**: İcra ve İflâs Kanunu Şerhi II – Metinler ve İzahı, İstanbul 1949, s. 106.

¹³ **Kuru**, İcra, s. 162; **Kuru, Baki**: Bankalardaki Mevduatın ve Diğer Alacakların Haczi, İstanbul 2002, s. 16 (**Kuru**, Bankalar); **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özkes, Muhammet**: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2004, 3. Baskı, s. 64 (**Pekcanitez/Atalay/Özkes**, İcra).

¹⁴ 12. HD 17.1.2000, 16978/1239 (**Kuru**, Bankalar, s. 16, dipnot 23).

muhafaza hükmü (İcra ve İflâs Kanunu m. 89) düzenlediği sorulabilir. Haciz ile alacak ve talepler icra dairesine intikal etmez ve İcra ve İflâs Kanunu'nun 86 ncı maddesi hükmü¹⁵ saklı kalmak kaydı ile haciz, borçlunun bu alacak üzerinde tasarrufuna da engel olmaz. Hacze rağmen, borçlu alacağı dava edebilir. Bu alacak hakkında icra takibine girişebilir. Hacizli alacak hakkındaki ödemeleri kabul edebilir. Hatta bu alacağı temlik dahi edebilir¹⁶. Üçüncü kişinin iyi niyetle yaptığı ödemesi de korunur¹⁷. İşte tüm bu tehlikelere karşı alacaklıyı korumak lâzımdır¹⁸. Bu nedenle kanun koyucu, İcra ve İflâs Kanunu 89 madde hükmünü, bir 'koruma (muhafaza) tedbiri' olarak düzenlemiştir.

Borçlunun üçüncü kişideki alacağı, talep hakkı veya taşınır malı, alacaklının talebi üzerine, icra memurunun haciz iradesini açıklaması ve icra memurunun durumu haciz tutanağına geçirmesi ile haczedilmiş; yani haciz tamamlanmış olur. Daha sonra; yapılan bu haczin, üçüncü kişiye bildirilmesi gerekir. İşte bu bildirim 'birinci haciz ihbarnamesi'¹⁹ adını almaktadır.

II. BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ

A. BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNİN İÇERİĞİ

Birinci haciz ihbarnamesinin içeriği İcra ve İflâs Kanunu m. 89 ve İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 42'de²⁰ düzenlenmiştir²¹. Buna göre; birinci

¹⁵ Taşınır mallarda haczin neticeleri
Madde-86

Borçlu, alacaklının muvafakati ve icra müdürünün müsaadesi alınmaksızın mahcuz taşınır mallarda tasarruf edemez. Haczi koyan memur hilafına hareketin cezai mesuliyeti müstelzim olduğunu borçluya ihtar eder.

¹⁶ **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 225.

¹⁷ **Reichel**, 99, N. 9 (**Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 225, dipnot 615'ten naklen).

¹⁸ **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 225.

¹⁹ **Erdoğan, Hasan**: Borçtan Kurtulma, Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, Ankara 1999, s. 535.

²⁰ Birinci Haciz İhbarnamesi

Madde 42 – Bu ihbarname, borçlunun hamiline ait olmayan veya ciro edilebilen bir senede dayanmayan alacak veya diğer bir talep hakkının veya üçüncü kişi elindeki taşınır bir malın haczi halinde, üçüncü kişiye gönderilir.

Bu ihbarname, dosya numarasını; üçüncü kişinin adını, soyadını ve adresini; alacaklının, borçlunun, varsa vekillerinin adını, soyadını ve adreslerini; alacak tutarı ile faiz ve giderler; haczin neye ilişkin olduğu; haczin hangi miktar için yapıldığı hakkındaki bilgileri içerir.

Ayrıca üçüncü kişinin alacak tahsil edilinceye kadar borcunu yalnız icra dairesine ödemesi gerektiği; borçluya yapılan ödemenin geçerli olmayacağı veya hacizli malı ancak icra dairesine teslim edebileceği; malı borçluya vermemesi, aksi halde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağı ihtarını içerir.

Bu ihbarname, üçüncü kişinin borcu olmadığı veya malın elinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce ödenmiş; mal istihlak edilmiş, kusuru olmaksızın telef olmuş, malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya

haciz ihbarnamesi; dosya numarasını, üçüncü kişinin adını, soyadını ve adresini; alacaklının ve borçlunun, varsa vekillerinin adını, soyadını ve adreslerini; alacak tutarı ile faiz ve giderleri; haczin neye ilişkin olduğu; haczin hangi miktar için yapıldığı hakkındaki bilgileri içerir²².

Birinci haciz ihbarnamesinde ayrıca, alacak tahsil edilinceye kadar üçüncü kişinin borcunu yalnız icra dairesine ödeyebileceği, borçluya yapılan ödemenin geçerli olmayacağı veya hacizli malı ancak icra dairesine teslim edebileceği, üçüncü kişinin malı borçluya vermemesi, aksi halde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağı (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/1), hacizli alacak ve mala ait İcra ve İflâs Kanunu'nun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yazılı cinsten bir iddiası varsa bunu yedi gün içinde icra dairesine bildirmeye mecbur olduğu belirtilir (İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 42/III, IV)²³. Kısacası birinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye, takip borçlusunun kendisinden olan alacağının haczedildiği, bundan böyle borcunu ancak icra dairesine ödeyebileceği ihtar edilir²⁴.

alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiası varsa, haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesine yazılı veya sözlü olarak itirazda bulunabileceği ihtarını da içerir.

Bu ihbarname ile İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin iki, üç, dört ve beşinci fıkraları hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir.

²¹ İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği'nin haciz ihbarnameleri ile ilgili maddeleri, 89 uncu maddede yapılan değişikliğe paralel olarak değiştirilmiştir. Buna göre; İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 42'de, birinci haciz ihbarnamesi; İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 43'te, ikinci haciz ihbarnamesi; İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 44'te, üçüncü haciz ihbarnamesi düzenlenmiştir.

²² Üçüncü kişiye gönderilen birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerinde; haczedilen alacak miktarının belirtilmemiş olması halinde, haciz ihbarnamesi geçersiz olur: '...Hakkında İİK' nın 89/2. maddesine göre 2. haciz ihbarnamesi çıkarılan 3. kişi bu ihbarnamenin kanuna aykırı olduğu iddiası ile şikâyet yoluna başvurabilir. Şikâyetçi banka vekili de müvekkili banka hakkında çıkarılan 89/2. haciz ihbarnamesinin İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliğinin 39. ve 40. maddelerine aykırı olduğunu iddia etmiş, birinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz edildiği cihetle 89/2, haciz ihbarnamesinin çıkarılmayacağı yolunda bir itirazda bulunmamıştır. Şikâyetçi bankaya çıkarılan 2. haciz ihbarnamesinde ne miktar hak ve alacağın haczedileceği belirtilmemiştir. Anılan husus İİK' nın 89. İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliğinin 39. ve 40. maddelerine aykırı olduğundan mercice 2. haciz ihbarnamesi ile buna ilişkin ödemenin üç gün içerisinde yapılmasına dair icra müdürlüğü işleminin iptaline karar verilmesi gerekirken şikâyet konusu hakkında gerekli değerlendirme yapılmadan yazılı gerekçe ile şikâyetin reddine karar verilmesi isabetsizdir...', 12. HD 2.8.1994, 9715/9969 [Uyar, Talih: İcra ve İflâs Kanunu (İİK m. 69-100), İzmir 1996, s. 2471)].

²³ **Olgaç, Senai:** İcra-İflâs (Birinci Cilt), Ankara 1978, s. 779; **Akyazan, Sıtkı:** İcra ve İflâs Kanunundaki Yeni ve Değişik Hükümler Üzerinde İnceleme ve Açıklamalar, Ankara 1965, s. 65 (**Akyazan, Yeni ve Değişik Hükümler**); **Kuru,** El Kitabı, s. 408; **Pekcanitez, Hakan/Atalay/Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özkes, Muhammet,** İcra ve İflâs Hukuku, 3. Bası, Ankara 2005, s. 186.

²⁴ **Pekcanitez/Atalay/Özkes,** İcra, s. 64; **Ulukapı,** İcra, s. 76-77; **Olgaç, Senai/Köymen, Haydar:** Kazaî ve İlmî İçtihatlarla Türk İcra ve İflâs Kanunu, İstanbul 1965, s. 769.

Buradan haczi ihbarnamesinin ‘belirli ihtarları’ içermesi gerektiğini anlıyoruz²⁵.

Bu ihbarname ile İcra ve İflâs Kanunu’ nun 89 uncu maddesinin 2, 3 ve 4 üncü fıkraları hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir (İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 42/ son)²⁶. Üçüncü kişinin, takip borçlusuna borcu yoksa veya üçüncü kişi, İcra ve İflâs Kanunu m. 89/II’de belirtilen diğer itiraz sebeplerini haizse; bu durumu yedi gün içerisinde icra dairesine bildirmesi gerektiği, aksi takdirde ‘borcun zimmetinde sayılacağı’ da birinci haciz ihbarnamesi ile ihtar edilir²⁷.

B. ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMESİ

Üçüncü kişi kendisine gönderilen birinci haciz ihbarnamesine, tebliğden itibaren yedi gün içinde, takibin yapıldığı icra dairesine²⁸ itiraz edebilir²⁹. İtirazın posta ile gönderilmesi halinde, postada geçecek süre, yedi güne eklenmez³⁰. Bu konuda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun bir kararı mevcuttur. Buna göre; üçüncü kişinin itirazının süresi içinde yapılmıyıp yapılmadığını anlamak için; itirazın postaneye verildiği tarih değil, icra dairesine geldiği tarih esas alınmalıdır³¹.

Birinci haciz ihbarnamesine yedi gün içerisinde itiraz etmesi halinde, istenen borcun üçüncü kişinin zimmetinde sayılmasına imkân yoktur; yani üçüncü kişi kendisinden istenen parayı ödemekten kurtulur³². Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edilmesi üzerine, ikinci haciz ihbarnamesi

²⁵ **Postacioğlu, İlhan:** İcra Hukuku Esasları, İstanbul 1982, s. 453 (**Postacioğlu**, İcra Hukuku).

²⁶ **Olgaç/Köymen**, s. 770.

²⁷ **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 64; **Ulukapı**, İcra, s. 77; **Postacioğlu**, İcra Hukuku, s. 453; **Kuru**, İcra, s. 162; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 279; **Akyazan**, Yeni ve Değişik Hükümler, s. 66.

²⁸ ‘...İİK’ nın 89 uncu maddesine göre çıkarılan haciz ihbarnamesi üzerine ilgilinin icra dairesine itirazda bulunması zorunlu olup, tetkik merciine yapılan itiraz geçersiz olduğundan reddine karar vermek gerekirken kabulü isabetsizdir...’, 12. HD 28.9.1981, 5402/7071 (**Uyar**, Haciz, s. 262).

²⁹ **Kuru**, İcra, s. 164; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 282; **Olgaç**, s. 780; **Uyar**, Haciz, s. 241; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1011; **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 226; **Özkan, Hasan:** İcra ve İflâs Davaları ve Tatbikatı, İstanbul 1977, s. 291; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 64; **Ulukapı**, İcra, s. 77; **Kuru**, El Kitabı, s. 409.

³⁰ **Uyar**, Haciz, s. 241; **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 226, dipnot 617.

³¹ HGK 6.7.1966, 1091/221 (**Şimşek, Edip:** İcra ve İflâs Kanunu-Açıklamalar ve İçtihatlar, Ankara, 1989, s. 324).

³² **Kuru**, İcra, s. 164; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 282.

gönderilemez³³, hatta tekrar birinci haciz ihbarnamesi veya herhangi bir muhtıra gönderilemez³⁴.

Üçüncü kişinin süresinde birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmesi üzerine; bu haciz ihbarnamesi ile kendisinden istenilen parayı ödemekten kurtulur. Eğer alacaklı, üçüncü kişinin verdiği cevabın gerçeğe aykırı olduğunu; yani üçüncü kişinin takip alacaklısına borçlu olduğunu düşünüyorsa; icra mahkemesinde takip alacaklısı aleyhine ceza ve tazminat davası açabilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/IV). Takip alacaklısı, icra mahkemesine başvurarak, üçüncü şahsın beyanının aksini ispat ile ceza ve tazminat talep edebilir³⁵.

1. KENDİSİNE BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ TEBLİĞ OLUNAN ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN İTİRAZ SEBEPLERİ

Kendisine haciz ihbarnamesi tebliğ olunan üçüncü kişi 89 uncu maddenin ikinci fıkrasına göre böyle bir borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borç ödenmiş, mal istihlak edilmiş yahut kusuru olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir itirazda bulunabilir³⁶.

İcra ve İflâs Kanunu m. 89/II'de borçlunun itirazlarına örnek olarak gösterilen bu haller, sınırlı değildir^{37,38}. Bunu 89 uncu maddenin lafzından

³³ ‘...İİK’ nın 89/IV maddesi gereğince üçüncü şahıs birinci haciz ihbarnamesine müddetinde itiraz ederse artık ikinci haciz ihbarnamesi çıkartılamaz. Alacaklı ancak üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini tetkik merciinde ispat ederek adı geçen cezalandırılması ve tazminata mahkum edilmesini isteyebilir. Bu durumda mercie bir bilirkişi incelemesi yapılmasına da gerek yoktur. Üçüncü kişinin 89/1. ihbarnamesine süresinde itiraz ettiği göz önünde tutularak, şikâyetin kabulü gerekirken, lüzum olmadığı halde bilirkişi incelemesi yaptırılarak kararda yazılı nedenlerle şikâyetin reddine karar verilmesi isabetsizdir...’, 12. HD 12.4.1994, 3832/4552 (Uyar, İcra, s. 2473-2474).

³⁴ ‘...Üçüncü şahsa 89 ihbarı tebliğ edilmiş ve üçüncü şahıs buna süresinde cevap vermemiştir. Bilâhère alacaklı evvelki tebliğin usulüne uygun olmadığından bahisle yeniden 89 ihbarı tebliğ ettirerek buna karşı üçüncü şahsın süresinde cevap vermediğinden bahisle borç zimmetinde mal yedinde sayılmasını isteyemez...’, İİD 29.11.1963, 12406/12559 (Tuncay, Salih/Demirhan, Orhan: İcra ve İflâs Kanunu, Ankara 1965, s. 91; Özkan, s. 297; Seviğ, Vasfi Raşit: Doktrin ve İçtihat Açısından Türk İcra ve İflâs Kanunu – İcra (Cilt II), Ankara 1967, s. 134).

³⁵ Bkz. aşa. V. Üçüncü Kişinin Birinci veya İkinci Haciz İhbarnamesine İtiraz Etmemesi Üzerine Bu İtirazın Aksinin Takip Alacaklısı Tarafından İspatı.

³⁶ Kuru, İcra, s. 164; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, s. 282; Seviğ, s. 132; Olgaç, s. 780; Uyar, Haciz, s. 242; Uyar, Üçüncü Şahıs, s. 1011-1012; Akyazan, İnceleme, s. 348; Yelekçi, Memduh: İcra ve İflâs kanunu ve Tatbikatı, Ankara 1977, s. 202; Postacıoğlu, İcra Hukuku, s. 421.

³⁷ Akyazan, İnceleme, s. 348; Üstündağ, İcra Hukuku, s. 226; Uyar, Haciz, s. 242; Uyar, Üçüncü Şahıs, s. 1012.

³⁸ Aksi görüş için bkz. Olgaç, s. 780.

anlıyoruz. İcra ve İflâs Kanunu m. 89/II'de üçüncü kişinin itiraz sebepleri sayılırken, '... olduğu gibi bir iddiada ise' ibaresi kullanılmıştır³⁹.

2. ÜÇÜNCÜ ŞAHIS TARAFINDAN YAPILACAK BEYANIN ŞEKLİ

Kendisine haciz ihbarnamesi gönderilen üçüncü şahıs, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde itirazını takibin yapıldığı icra dairesine yazılı veya sözlü olarak yapar (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ II). Sözlü itiraz, üçüncü kişinin icra dairesine başvurarak itirazını icra tutanağına yazdırması suretiyle olur^{40,41}.

Bu konuda 'yazılı beyan'ın 'dilekçe' (istida) anlamına gelip gelmediği tartışmalara neden olmuştur. İcra ve İflâs Kanunu bazı yerlerde 'yazılı beyan' (İcra ve İflâs Kanunu m. 89) bazı yerlerde ise 'dilekçe' (İcra ve İflâs Kanunu m. 62) ibaresini kullanmıştır. Bu demektir ki; kanun koyucu 'yazılı beyan' ve 'dilekçe' kelimelerini ayrı ayrı kullanarak ikisi arasındaki farkı ortaya koymuştur. Yani İcra ve İflâs Kanunu m. 89'da geçen yazılı beyan, niteliği itibariyle dilekçe değildir. Kaldı ki; İcra ve İflâs Kanunu m. 89/VIII'de; 'Üçüncü şahsın beyanı hiçbir harç ve resme tâbi değildir' demek suretiyle İcra ve İflâs Kanunu m. 89/II'deki 'yazılı beyan'ın dilekçe olmadığı üstü örtülü bir şekilde belirtilmiştir. Çünkü; dilekçe, kanunî istisnalar dışında, Damga Kanunu ile Harçlar Kanunu'na göre damga vergisine ve harca tâbidir⁴². Burada üçüncü kişi itirazını, dilekçe şeklinde de yapsa, İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ VIII gereğince, harca ve vergiye tâbi değildir.

Kanun koyucunun üçüncü kişinin İcra ve İflâs Kanunu m. 89/II uyarınca yapacağı itirazı dilekçe ile değil de yazılı beyan şeklinde düzenlemesi adil bir sonuçtur⁴³. Çünkü takip borçlusuna ait herhangi bir hak ve alacağa sahip olmayan üçüncü kişinin, günün birinde bir haciz ihbarnamesiyle para veya ayın olarak bir borcun ödenmesine davet edilmesi ve buna karşı vereceği yazılı cevabın kayıt harcına tâbi tutulması, üçüncü kişiye gereksiz bir külfet yüklemekten başka bir şey değildir⁴⁴.

³⁹ Akyazan, İnceleme, s. 248; Uyar, Haciz, s. 242; Uyar, Üçüncü Şahıs, s. 1012.

⁴⁰ Olgaç/Köymen, s. 770; Kuru, El Kitabı, s. 410.

⁴¹ '...İİK' nın 89 uncu maddesinin 2 nci fıkrasındaki icra dairesine şifahi beyan; memur huzurunda ifade zaptı ile vaki olacağından...', İİD 27.6.1955, 3684/3803 (Çubukgil, Oktay: İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu Maddesinde Bahsolunan (Yazılı Beyan) İstida Olmayı; Kaydiye Harcına Tâbi Değildir, Ankara Barosu Dergisi, 1956/1, s. 62).

⁴² Akyazan, İnceleme, s. 349.

⁴³ Akyazan, İnceleme, s. 350; Akyazan, Yeni ve Değişik Hükümler, s. 67.

⁴⁴ Akyazan, İnceleme, s. 350.

C. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BİRİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMEMESİ

Üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz etmezse; mal yedinde borç zimmetinde sayılır (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III)⁴⁵. Yani üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemekle, kendisinden istenilen alacak miktarını, takip borçlusuna borçlu olduğunu kabul etmiş sayılır⁴⁶.

Üçüncü kişinin birinci haciz ihbarnamesine süresinde itiraz etmemesi üzerine; icra dairesince üçüncü kişiye 'ikinci haciz ihbarnamesi' gönderilir⁴⁷.

III. İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİ

A. İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNİN İÇERİĞİ

İkinci haciz ihbarnamesinin içeriği ile ilgili, İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III ve İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 43'te⁴⁸ birtakım düzenlemeler mevcuttur.

İkinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiye, kendisine gönderilen ihbarnameye (birinci haciz ihbarnamesine) süresinde itiraz etmediği için; malın yedinde veya borcun zimmetinde sayıldığı bildirilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III, İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 43/ I).

Üçüncü kişiye gönderilen bu ikinci haciz ihbarnamesinde ayrıca, bu ihbarnamenin tebliğinden itibaren yedi gün içinde birinci haciz ihbarnamesinde belirtilen sebeplere dayanarak itiraz edebileceği belirtilir ve itiraz etmediği takdirde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi

⁴⁵ **Kuru**, İcra, s. 162-163; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 280; **Uyar**, Haciz, s. 236; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1012; **Akyazan**, İnceleme, s. 354; **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 227; **Özkan**, s. 291; **Tuncay/Demirhan**, s. 91; **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 453; **Ulukapı**, İcra, s. 77; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 65; **Ansay**, s. 74; **Olgaç/Köymen**, s. 770; **Erdoğan**, s. 535; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 165.

⁴⁶ **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 280; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 187; **Kuru**, El Kitabı, s. 411.

⁴⁷ **Yılmaz, Ejder**: Dünden Bugüne İcra ve İflâs Kanunumuz, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2004, s. 21; **Erdoğan**, s. 536; **Kuru**, El Kitabı, s. 411.

⁴⁸ İkinci haciz ihbarnamesi

Madde 43 – İkinci haciz ihbarnamesinde bu Yönetmeliğin 42 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki bilgiler yer alır. Bunun dışında birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihi; yedi gün içinde itiraz edilmemesi nedeniyle borcun üçüncü kişinin zimmetinde ve malın yedinde sayıldığı bildirilir. Ayrıca, üçüncü kişinin ihbarnamenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde birinci haciz ihbarnamesinde bildirilen sebeplerle yazılı veya sözlü olarak icra dairesine itirazda bulunması; itirazda bulunmadığı takdirde zimmetinde sayılan borcu aynı yedi gün içinde icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi de ihtar edilir.

Bu ihbarname ile İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin iki, üç, dört ve beşinci fıkra hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir.

veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi istenir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III)⁴⁹. Ayrıca ikinci haciz ihbarnamesinde alacaklının ve borçlunun adı, soyadı ve adresi, haczin neye taallûk ettiği ve ne kadarının haczedildiği ile birinci haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihi yazılır.

B. ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMESİ

Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edemeyen üçüncü kişinin, ikinci haciz ihbarnamesine itiraz edebilme imkânı vardır. İtiraz süresi, birinci haciz ihbarnamesindeki gibi, tebliğden itibaren yedi gündür. Üçüncü kişi, kendisine gönderilen ikinci haciz ihbarnamesine, ihbarnamenin tebliğinden itibaren takibi yapan icra dairesine yedi gün içinde itiraz edebilir. İkinci haciz ihbarnamesine itiraz sebepleri, birinci haciz ihbarnamesine itiraz sebepleri ile aynıdır (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III). Buna göre; üçüncü kişi, İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ II'de belirtilen sebeplerle itiraz edebilir. Üçüncü kişi, itirazını yazılı veya sözlü olarak bildirebilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/II).

İkinci haciz ihbarnamesi ile, birinci haciz ihbarnamesi, tüm sonuçlarıyla tekrar edilmektedir⁵⁰. İkinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz eden üçüncü kişi, tıpkı birinci haciz ihbarnamesine itirazda olduğu gibi; ihbarnamede belirtilen borcu icra dairesine ödemekten veya yedinde sayılan malı teslim etmekten kurtulur.

C. ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMEMESİ

Üçüncü kişi, ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmezse; malın yedinde, borcun zimmetinde sayılması kesinleşir⁵¹. Üçüncü kişi, kendisine gönderilen ikinci haciz ihbarnamesine süresinde (yedi gün içinde) itiraz etmez ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemezse veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmezse; kendisine 'üçüncü haciz ihbarnamesi' gönderilir⁵².

İcra ve İflâs Kanunu madde metninde (m. 89/ III), 'üçüncü haciz ihbarnamesi' yerine 'bildirim' ibaresi kullanılmıştır. 89 uncu madde hükmünü değiştiren 4949 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ve 4949 sayılı Kanun'un 89 uncu maddeyi değiştiren 22 nci maddesinin gerekçesinde ise 'üçüncü bildirim' ibaresi kullanılmıştır. 4949 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ve 22 nci maddenin gerekçesindeki 'üçüncü bildirim', 'üçüncü haciz ihbarnamesi'dir. Burada aklımıza; 89 uncu madde metninde, niçin

⁴⁹ Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, s. 280; Pekcanitez/Atalay/Özekes, İcra, s. 65; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 187-188.

⁵⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 188.

⁵¹ Kuru, El Kitabı, s. 411-412.

⁵² Yılmaz, s. 21; Kuru, El Kitabı, s. 412.

üçüncü kişiye gönderilecek üçüncü yazıya 'üçüncü haciz ihbarnamesi' değil de, 'bildirim' denildiği şeklinde bir soru gelebilir. Bu soruyu şu şekilde yanıtlayabiliriz: Önemli olan üçüncü kişiye gönderilecek üçüncü yazının içerik olarak İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III, cümle 3 hükmündeki hususları içermesidir. Üçüncü yazının başlığının 'üçüncü haciz ihbarnamesi' olması zorunlu değildir. Bu nedenden dolayı 89 uncu maddenin metninde 'üçüncü haciz ihbarnamesi' ibaresi kullanılmamış olabilir. Fakat burada çok önemli bir hususa da değinmeliyiz. Şöyle ki; kanun metninde yeknesaklığın sağlanması, uygulamada ortaya çıkabilecek sorunları en aza indirgeyerek, birtakım çelişkileri de ortadan kaldırmaya yarar. Kanun koyucunun üçüncü kişiye yapılacak son bildirim, 'üçüncü haciz ihbarnamesi' olarak belirtmemesini kanun tekniğine uygunluk ve uygulayıcılara kolaylık açılarından doğru bulmuyoruz. Ayrıca 'bildirim' ve 'ihbarname' sözlük anlamı aynı olan; yani eş anlamlı sözcüklerdir. İlk iki haciz ihbarnamesine, birinci haciz ihbarnamesi ve ikinci haciz ihbarnamesi denilmekteyse; kanımca, son ihbarnameye de üçüncü haciz ihbarnamesi denilmesinde sakınca yoktur. Bu nedenle uygulamada birliğin ve kolaylığın sağlanması için üçüncü kişiye gönderilecek üçüncü yazının, kanun metninde 'üçüncü haciz ihbarnamesi' olarak belirtilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin, 4949 sayılı Kanun'la değiştirildiğini belirtmiştik. Buna göre; 89 uncu maddenin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere üçüncü fıkra eklenmiştir. Eski düzenlemeye göre; kendisine gönderilen birinci ihbarnameye süresinde itiraz etmeyerek ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmesine sebep olan üçüncü kişiye, ikinci ihbarname ile ya yedi gün içinde menfi tespit davası açması ya da bu süre içinde zimmetinde sayılan borcu ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi bildirilirdi. Yapılan değişiklikle, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine karşı müracaat haklarını süreyi geçirmekle kaçırmış üçüncü kişilere, üçüncü haciz ihbarnamesiyle menfi tespit davası açma hakkı tanınmıştır. Yeni düzenlemeyle üçüncü kişilere üçüncü haciz ihbarnamesiyle menfi tespit davası açma hakkı tanınmasının nedeni hükümet gerekçesinde ve madde gerekçesinde belirtilmiştir. Buna göre; bilindiği gibi takip alacaklısının ve icra dairesinin, takip borçlusunun üçüncü kişideki hak ve alacaklarının haczini isterken, gerçekte böyle bir hak veya alacağın bulunup bulunmadığını denetleme imkânı yoktur. Uygulamada bu durumu fırsat bilen birtakım alacaklılar, üçüncü kişilere haciz ihbarnameleri tebliğ ettirerek, onların itiraz etme ve menfi tespit davası açma haklarının süresini kaçırmalarından menfaat sağlamaya çalıştıkları görülmüştür. Böyle bir durumda, takip borçlusuna hiçbir borcu bulunmayan üçüncü kişinin, borçlu duruma düşürülerek borcu olmayan parayı ödemesinin veya malı tesliminin önüne geçmek için; kanun koyucu itiraz etme ve menfi tespit davası açma haklarının sürelerini uzatarak, haksız durumları önlemek istemiştir⁵³.

⁵³ Hükümet gerekçesi ve madde gerekçesi için bakınız: **Ulukapı, Ömer:** İcra ve İflâs

IV. ÜÇÜNCÜ HACİZ İHBARNAMESİ

A. ÜÇÜNCÜ HACİZ İHBARNAMESİNİN İÇERİĞİ

Üçüncü haciz ihbarnamesinin içeriği konusunda da ikinci haciz ihbarnamesinin içeriğinde olduğu gibi kaynaklarımız İcra ve İflâs Kanunu ve İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği'dir⁵⁴. Önceleri İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği, İcra ve İflâs Kanunu m. 89 hükmündeki değişikliğe paralel olarak değiştirilmemişti. İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği'nde, yapılan değişiklikten önce ayrı bir madde olarak üçüncü haciz ihbarnamesi Yönetmelikte düzenlenmemiştir. Yönetmelikteki değişiklikten önce icra daireleri 'yedinde sayılan aşağıda yazılı borcu ödemeniz hakkında bildirimdir' başlıklı bir muhtıra şeklinde üçüncü haciz ihbarnamesini üçüncü kişilere göndermekteydiler. Fakat üçüncü haciz ihbarnamesinin bu şekilde gönderilmesi durumunda; ülke çapında, icra dairelerinin işlemleri bakımından tam bir uyum sağlanamamaktaydı. Çeşitli icra dairelerinin, üçüncü kişilere, başlıkları birbirinden farklı üçüncü haciz ihbarnameleri tebliğ ettirmesi muhtemeldi. Fakat bu durumda, uygulamada birtakım aksaklıklar yaşanabilirdi. Ayrıca yönetmelikler kanunların nasıl uygulanacağını gösteren düzenlemelerdir. 89 uncu maddede düzenlenen üçüncü haciz ihbarnamesinin de nasıl uygulanacağını yönetmelikle açıkça belirtilmesi gerekliydi. Açıklanan tüm bu nedenlerden dolayı, İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği, İcra ve İflâs Kanunu değişik m. 89' a uygun hâle getirilmek için değiştirilmiştir.

İkinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz etmeyen ve zimmetinde sayılan borcu ödemeyen veya yedinde sayılan malı teslim etmeyen üçüncü şahsa gönderilen üçüncü haciz ihbarnamesinde; üçüncü kişiye on beş gün içinde parayı icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi

Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna İlişkin Ek, Konya 2004, s. 7 ve 23 (Ulukapı, Kanuna İlişkin Ek).

⁵⁴ Üçüncü haciz ihbarnamesi (bildirim)

Madde 44 – Üçüncü haciz ihbarnamesinde, bu Yönetmeliğin 42 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki bilgiler yer alır. Bunun dışında ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğ tarihi; malın üçüncü kişinin elinde veya borcun zimmetinde sayıldığı, ayrıca üçüncü kişinin bu ihbarnamenin tebliğinden itibaren onbeş gün içinde borcu icra dairesine ödemesi; malı aynı sürede teslim etmesi; ihbarnamenin tebliğinden itibaren onbeş gün içinde takibin yapıldığı veya kendi yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde menfi tespit davası açabileceği ve bu davayı açtığına dair belgeyi, bu bildirim yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde, ilgili icra dairesine vermesi; dava açmaz veya dava açtığını gösterir belgeyi vermezse ihbarnamenin tebliğinden itibaren onbeş gün içinde zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemesi veya elinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi gereği, aksi halde cebri icra yolu ile borcun tahsil edileceği veya malın aynen alınacağı ihtar yazılır.

Bu ihbarname ile İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin üç, dört ve beşinci fıkralar hükümleri de üçüncü kişiye bildirilir.

yahut bu süre içinde menfi tespit davası açması⁵⁵, aksi takdirde zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim zorlanacağı bildirilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III, İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği m. 44/I)⁵⁶.

Üçüncü haciz ihbarnamesini tebellüğ eden üçüncü şahıs, ya on beş gün içinde zimmetinde sayılan borcu öder veya yedinde sayılan malı teslim eder ya da on beş gün içinde menfi tespit davası açar.

B. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN MENFİ TESPİT DAVASI AÇMAMASI

Üçüncü kişi, on beş gün içinde menfi tespit davası açmazsa; borcun zimmetinde, malın yedinde sayılması kesinleşir⁵⁷. Bu durumda üçüncü şahıs, aynı on beş gün içinde icra dairesine, zimmetinde sayılan borcu ödemek veya yedinde sayılan teslim etmek zorundadır⁵⁸. Buradaki on beş günlük süre, hak düşürücü nitelikte olup, geçirildiğinde, üçüncü kişi zimmetinde sayılan borcu ödemekten veya yedinde sayılan malı teslim etmek zorundadır⁵⁹.

Üçüncü kişi, on beş gün içinde menfi tespit davası açmaz ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemez veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmezse; zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim zorlanır (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III, c. 3). Yani takip alacaklısının talebi üzerine, üçüncü şahsın zimmetinde sayılan borç için, bunu karşılamaya yetecek kadar malı icra memuru tarafından haczedilir⁶⁰ ve bu malların paraya çevrilmesi sonunda elde edilecek paradan

⁵⁵ Yılmaz, s. 21.

⁵⁶ Kuru, El Kitabı, s. 412.

⁵⁷ Kuru, İcra, s. 163; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, s. 280; Kuru, Bankalar, s. 45; Postacıoğlu, İcra Hukuku, s. 422; Uyar, Üçüncü Şahıs, s. 1012; Uyar, Haciz, s. 236; Akyazan, İnceleme, s. 354.

⁵⁸ Kuru, İcra, s. 163; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, s. 280; Kuru, Bankalar, s. 46; Kuru, El Kitabı, s. 412.

⁵⁹ ‘...İİK’ nın 89/ 3 uyarınca üçüncü kişi, takip alacaklısına karşı açacağı menfi tespit davasını ikinci ihbarnamenin tebliğinden başlayarak yedi gün içinde açmak ve davanın açıldığını belirleyen belgeyi aynı süre içinde icra dairesine göstermek zorundadır. Bu kural, buyurucu niteliktedir. Anılan maddedeki yedi günlük süre hak düşürücü süre olup geçirildiğinde, olumsuz hali, üçüncü kişiyi zimmetinde sayılan borcu ödemekten veya yedinde sayılan malı teslim etmek yükümünden kurtarmaz...’, 12. HD 12.10.1982, 7024/7181 (Şimşek, s. 330).

⁶⁰ ‘...Şikâyetçi hakkında takip borçlusunun kendisinde bulunan alacağı için İİK’ nın 89/ 1 ve 89/ 2. maddelerine uygun biçimde haciz ihbarnameleri gönderilmiş olup, bu kişinin zimmetinde sayılan borç tutarı takip dosyasına ödenmemiştir. Bu durumda 3. kişiden alacağın cebri icra yolu ile tahsili cihetine gidileceğinden icra müdürlüğünce 3. kişinin taşınmazına haciz konmasında usulsüzlük bulunmamaktadır. Mercice şikâyetin reddine karar vermek gerekirken yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi isabetsizdir...’, 12. HD 9.10.2001, 15138/15820 (Kuru, Bankalar, s. 47, dipnot 111).

takip alacaklısı tatmin edilir⁶¹; yani takip alacaklısının alacağı ve takip giderleri ödenir⁶². Eğer bir menkul mal üçüncü şahsın yedinde sayılmışsa, bu mal icra dairesi tarafından kendisinden zorla alınır⁶³. Malın teslimi mümkün olmazsa, alacaklı icra mahkemesine başvurarak, malın değerinin üçüncü kişi tarafından ödenmesine karar verilmesini isteyebilir (İİK m. 89/VI). Takip borçlusu ve takip alacaklısı arasındaki takip, bir ilâma dayanıyor ve ilâmda, ‘malın aynen olmadığı takdirde, bedelen tahsiline’ karar verilmişse; yani malın kıymeti ilâmda belirtilmiş bulunuyorsa, artık icra mahkemesine başvurmaya gerek kalmaz⁶⁴. Bu belirli kıymet (değer) üzerinden, icra memurunca, alacaklının istemi üzerine hacze gidilir⁶⁵.

Üçüncü kişi, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine süresinde itiraz etmeyerek ve üçüncü haciz ihbarnamesi uyarınca menfî tespit davası açmayarak; ihbarnamede yazılı borcu ödemek veya malı teslim etmek zorunda kalmıştır. Bu durumda alacaklının alacağı konusunda kesin bir takip durumu meydana gelmiştir. Bu durumda takip alacaklısı, icra memuruna başvurmak ve üçüncü şahsın mallarını haczettirmek zorundadır; alacaklı bu kanunî yolu bırakarak mahkemeye başvuramaz. Çünkü dava kanun tarafından korunmaya değer bir hakkın ortaya çıkarılması için açılır. Oysa ki; takip alacaklısının alacağı, icra hukuku yönünden teminat altına alınmıştır. Takip alacaklısının bu konuda dava açmakta hukukî yararı yoktur⁶⁶.

Takip borçlusunun üçüncü kişideki alacakları İcra ve İflâs Kanunu m. 106/ II’ ye göre taşınır hükmündedir. Bu nedenle alacaklının, üçüncü haciz ihbarnamesindeki on beş günlük sürenin bitiminden itibaren bir yıl içinde

⁶¹ **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1013; **Uyar**, Haciz, s. 236.

⁶² **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 280; **Kuru**, El Kitabı, s. 412-413.

⁶³ **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 422; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1013; **Uyar**, Haciz, s. 236.

⁶⁴ **Akyazan**, İnceleme, s. 355; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1013; **Uyar**, Haciz, s. 236-237.

⁶⁵ **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1013; **Uyar**, Haciz, s. 237.

⁶⁶ ‘...Üçüncü şahıs, süresi içinde ihbarnameye karşı itirazda bulunmamak ve ikinci ihbarname üzerine menfî tespit davasını açmamak suretiyle hiçbir hükme hacet kalmaksızın ihbarnamede yazılı tutardaki paranın ödenmesi zorunlu hale gelir. Böylece alacaklının alacağı konusunda kesin bir takip hali meydana gelmiştir. Hal böyle olunca, alacaklının yapacağı iş, icra memuruna başvurarak kendi yararına kesin duruma gelmiş bir kovuşturma yüzünden üçüncü kişinin alacağının alınmasını istemekten ibarettir. Alacaklı, bu kanunî yolunu bırakarak mahkemeye başvuramaz. Çünkü dava, kanun tarafından korunmaya değer bir hakkın ortaya çıkarılması için açılabilir. Alacaklının alacağı, icra hukuku yönünden kesin bir hüküm sonuçlarının doğuracak değerinde bir kovuşturma usulü ile teminat altına alınmış olduğuna göre, ayrıca mahkemede dava yolu ile korunmaya değer bir haktan söz edilemez. O halde alacaklının, bu konuda dava açmakta hukukî yararı yoktur. Hukukî menfaat bulunmayan hallerde ise dava açılmaz...’, 4. HD 27.11.1967, 9869/9322 (**Olgaç**, s. 783 - 784).

icra dairesine başvurarak, zimmetinde sayılan borcun üçüncü kişiden zorla alınmasını istemesi gerekir. Aksi takdirde, üçüncü kişinin zimmetinde sayılan alacak üzerindeki haciz kalkar (İcra ve İflâs Kanunu m. 106, 110)⁶⁷.

C. ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN MENFİ TESPİT DAVASI AÇMASI

Birinci ve ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyen üçüncü kişi, üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde menfi tespit davası açmalıdır (m. 89/ III). Menfi tespit davasının açılmasının gerektiği on beş günlük süre hak düşürücü niteliktedir ve mahkemenin, davanın süresi içinde açılıp açılmadığını kendiliğinden (re'sen) araştırması gerekir⁶⁸.

Üçüncü kişi, süresi içinde (on beş gün) menfi tespit davası açtığına dair belgeyi, üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren yirmi gün içinde icra dairesine teslim etmek zorundadır (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III)⁶⁹. Üçüncü şahıs süresi içinde (on beş gün) menfi tespit davasını açar ve dava açtığını gösteren belgeyi süresi içinde (yirmi gün) icra dairesine teslim ederse; üçüncü kişi hakkında yürütülen cebrî icra işlemleri menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar durur (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III)⁷⁰. Bu durumda üçüncü kişi, menfi tespit davası sonuçlanıncaya kadar, zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim zorlanamaz⁷¹.

Üçüncü kişi, on beş gün içinde menfi tespit davası açtığı halde, yirmi gün içinde menfi tespit davası açtığını ispatlayan belgeyi icra dairesine vermezse bu durumda ne olacaktır? Bu konuda Yargıtay ve doktrin arasında görüş ayrılığı vardır. Her ne kadar İİK m. 89/ III'te üçüncü şahsın dava açtıktan sonra, üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren yirmi gün içinde dava açtığını gösteren belgeyi icra dairesine vermesi gerektiğinden bahsedilse de bu hüküm sert yorumlanmamalıdır. Süresi içinde dava açtığı halde, sırf bunu icra dairesine bildirmediği için hakkında yürütülen cebrî icra işlemlerinin durdurulmaması; üçüncü şahıs için bir hak kaybı doğuracaktır. Hatta bu müeyyidenin sert bir şekilde yorumlanması; yani menfi tespit

⁶⁷ **Kuru**, Bankalar, s. 50; **Kuru**, El Kitabı, s. 412, dipnot 9b.

⁶⁸ **Kuru**, El Kitabı, s. 417.

⁶⁹ **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 228; **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 281; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1013; **Uyar**, Haciz, s. 238; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Tuncay/Demirhan**, s. 91; **Olgaç/Köymen**, s. 770.

⁷⁰ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 189.

⁷¹ **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 228; **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 454; **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru**, Bankalar, s. 78; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 281; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1013; **Uyar**, Haciz, s. 238; **Ulukapı**, İcra, s. 77; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Tuncay/Demirhan**, s. 91; **Olgaç/Köymen**, s. 770; **Akyazan**, Yeni ve Değişik Hükümler, s. 66; **Erdoğan**, s. 536.

davası açtığına dair belgeyi icra dairesine vermeyen üçüncü kişi hakkındaki cebri icra işlemlerinin devam etmesi ve zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim etmeye zorlanması hak arama hürriyetinin (Anayasa m. 36) sınırlandırılmasıdır.

Dava açtığını gösteren belgeyi ‘makul bir süre’ içinde icra dairesine vermiş olan üçüncü kişinin, menfi tespit davası sonuçlanıncaya kadar zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim etmeye zorlanmaması gerekir⁷². Sırf bu formalitenin yerine getirilmemiş olması yüzünden üçüncü kişinin hakkı düşmemeli ve süresinde dava açılmış olmakla takip durmalıdır⁷³. Doktrinin görüşleri bu yöndeyken Yargıtay’a göre; yasal süre içinde menfi tespit davası açtığını belgelendirmeyen üçüncü kişi hakkındaki takip durmamalı ve tüm cebri icra işlemleri devam etmelidir⁷⁴. Bu konuda Yargıtay’a katılmak mümkün değildir.

1. MENFİ TESPİT DAVASINDA YETKİLİ MAHKEME

Kural olarak menfi tespit davasında yetkili mahkeme, icra takibinin yapıldığı yer veya üçüncü kişinin yerleşim yeri mahkemesidir (İcra ve İflâs Kanunu m.89/III, c. 4)⁷⁵. Bilindiği gibi medenî usul hukukunda yetki; genel yetki ve özel yetki olarak ikiye ayrılmaktadır. Bütün davalar için uygulanan yetki kuralına, genel yetki⁷⁶ kuralı ve bu mahkemeye de genel yetkili mahkeme denir⁷⁷. Genel yetkili mahkeme, davalının ikametgâhi

⁷² **Kuru**, Bankalar, s. 69.

⁷³ **Uyar**, Haciz, s. 238.

⁷⁴ ‘...İİK’ nın 89/ III üncü maddesi uyarınca üçüncü şahıs müddeti içinde menfi tespit davası açarsa dava açtığını tevsik eden evrakı aynı müddet içinde icra dairesine ibraz etmeye mecburdur. Bu halde üçüncü şahıs, dava neticesine kadar zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslim etmeye zorlanamaz. Somut olayda menfi tespit davası açan üçüncü şahıs kooperatif, dava açtığını yasal süre içerisinde icra dairesine belgelemediğinden, ‘istemine reddine’ karar vermek gerekirken yazılı şekilde ‘şikayetin kabulü ile haciz işleminin iptaline’ karar verilmesi isabetsizdir...’, 12. HD 23.1.1995, 81/481 (**Uyar**, İcra, s. 2465).

⁷⁵ **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru**, Bankalar, s. 64; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 280; **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 227; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1014; **Uyar**, Haciz, s. 238; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Özkan**, s. 292; **Olgaç/Köymen**, s. 770; **Postacioğlu**, İcra Hukuku, s. 421; **Kuru**, El Kitabı, s. 417; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 189.

⁷⁶ **Postacioğlu**, ‘genel yetki’ ibaresi yerine ‘ana kaide’ ibaresini kullanmıştır (**Postacioğlu, İlhan**: Medenî Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 1968, s. 129 (**Postacioğlu**, Medenî Usul)); **Alangoya, Yavuz/Yıldırım, Kâmil/Deren Yıldırım, Nevhis**: Medenî Usul Hukuku Esasları, 4. Bası, İstanbul 2004, s. 88.

⁷⁷ **Kuru, Bakı/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder, Medenî Usul Hukuku**: 16. Baskı, Ankara, 2005, s. 161 (**Kuru/Arslan/Yılmaz**, Medenî Usul); **Postacioğlu**, Medenî Usul, s. 129

mahkemesidir (Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 9/I)⁷⁸. Bazı dava veya dava çeşitleri için kabul edilen yetki kurallarına özel yetki kuralları denir⁷⁹. Birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine itiraz etmeyen üçüncü kişinin, üçüncü haciz ihbarnamesi uyarınca açacağı menfi tespit davasındaki yetki kuralı da özel yetki kuralıdır⁸⁰. Bir dava hakkında getirilen özel yetki kuralı, genel yetki kuralını ortadan kaldırmaz⁸¹; yani ikisi birlikte uygulanır⁸². Dolayısıyla davacı üçüncü şahıs, menfi tespit davasını dilerse genel yetkili mahkeme olan, davalının ikametgâhı mahkemesinde de açabilir⁸³.

Kanun bazı davaların, mutlaka belli bir yer mahkemesinde açılmasını öngörmüştür⁸⁴. Bu durumda başka bir yer mahkemesinde dava açılmaz⁸⁵. Buna ‘kesin yetki’⁸⁶ adı verilmektedir⁸⁷. Özel yetkili mahkemelerden bir kısmı aynı zamanda kesin yetkilidir. Bir dava için kesin yetki kuralı getirilmişse; dava sadece kesin yetkili mahkemede açılır; yani kesin yetki genel yetkiyi ortadan kaldırır⁸⁸. İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III uyarınca, üçüncü kişinin açacağı menfi tespit davasında yetkili mahkemenin (icra takibinin yapıldığı yer mahkemesi), yetkisi kesin değildir. Bu nedenle dava yetkisiz mahkemede açıldığı takdirde; davalı ilk itiraz olarak yetki

⁷⁸ **Üstündağ, Saim:** Medenî Yargılama Hukuku, İstanbul, 1989, s. 173; **Kuru/Arslan/Yılmaz,** Medenî Usul, s. 162; **Postacıoğlu,** Medenî Usul, s. 129; **Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Özkes, Muhammet:** Medenî Usul Hukuku, Ankara 2005, 4. Baskı, s. 99 (**Pekcanitez/Atalay/Özkes,** Medenî Usul); **Bilge, Necip/Önen, Ergun:** Medenî Yargılama Hukuku Dersleri, Ankara 1978, s. 179; **Alangoya/Yıldırım/Deren Yıldırım,** s. 95.

⁷⁹ **Kuru/Arslan/Yılmaz,** Medenî Usul, s. 171; **Bilge/Önen,** s. 179.

⁸⁰ **Kuru/Arslan/Yılmaz,** Medenî Usul, s. 186; **Pekcanitez/Atalay/Özkes,** Medenî Usul, s. 102.

⁸¹ **Postacıoğlu,** Medenî Usul, s. 137; **Pekcanitez/Atalay/Özkes,** Medenî Usul, s. 101.

⁸² **Üstündağ,** Medenî Yargılama, s. 177; **Kuru/Arslan/Yılmaz,** Medenî Usul, s. 171-172; **Pekcanitez/Atalay/Özkes,** Medenî Usul, s. 101.

⁸³ **Postacıoğlu,** Medenî Usul, s. 137.

⁸⁴ **Kuru/Arslan/Yılmaz,** Medenî Usul, s. 190.

⁸⁵ **Pekcanitez/Atalay/Özkes,** Medenî Usul, s. 103.

Üstündağ, ‘kesin yetki’ ibaresi yerine ‘mutlak yetki’, **Postacıoğlu** ise; ‘ana kaideyi bertaraf eden yetki kaideleri’ ibaresini kullanmıştır (**Üstündağ,** Medenî Yargılama, s. 179; **Postacıoğlu,** Medenî Usul, s. 130).

⁸⁷ **Kuru/Arslan/Yılmaz,** Medenî Usul, s. 189; **Pekcanitez/Atalay/Özkes,** Medenî Usul, s. 103.

⁸⁸ **Üstündağ,** Medenî Yargılama, s. 176-177; **Postacıoğlu,** Medenî Usul, s. 130; **Bilge/Önen,** s. 179

itirazında⁸⁹ bulunmazsa, mahkeme davayı görüp sonuçlandırmak zorundadır⁹⁰.

2. MENFİ TESPİT DAVASINDA GÖREVLİ MAHKEME

İcra ve İflâs Kanunu'nun 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrasından kaynaklanan menfi tespit davasına bakacak mahkemeyi belirlerken; bu davanın icra mahkemesinin görev alanına girip girmediğine bakmamız gerekmektedir. İcra mahkemesi, İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III uyarınca açılacak menfi tespit davasında görevli değildir; yani İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ III'deki menfi tespit davası için özel görevli bir mahkeme mevcut değildir. Dolayısıyla; menfi tespit davasında genel görevli mahkeme; dava konusu alacağın miktar veya değerine göre, ya asliye hukuk mahkemesi ya da sulh hukuk mahkemesidir. Eğer dava ticarî dava ise; bu ticarî dava sulh hukuk mahkemesinin görevine giriyorsa; ayrı bir sulh ticaret mahkemesi olmadığı için davaya sulh hukuk mahkemesi bakar. Sulh hukuk mahkemesinin görevi dışında kalan tüm ticarî davalara ise asliye ticaret mahkemesi bakar.

Sonuç itibariyle İcra ve İflâs Kanunu m.89/ III' e göre açılacak menfi tespit davasında görevli mahkeme, genel mahkemelerdir⁹¹. Buna göre; İcra

⁸⁹ Medenî usul hukukunda taraflar, dava hakkında kesin yetki kuralı olmadığı takdirde; yani yetkinin kamu düzenine ilişkin olmadığı hallerde; yetkili olmayan bir mahkemeyi, yapacakları açık veya zımnî bir anlaşma ile yetkili kılabilirler. Açık bir anlaşma ile yetkisiz mahkemenin yetkili kılınması 'yetki sözleşmesi' ile olur. Bazı durumlarda da arada herhangi bir yetki sözleşmesi yokken, davacı yetkisiz bir mahkemede dava açtığı anda davalı buna esasa cevap süresi içinde; yani ilk itiraz olarak itiraz etmezse; yetkisiz mahkeme zımnen yetkili hâle gelir.

⁹⁰ '...89/2 haciz ihbarnamesi 3. kişi şirkete 9.6.1994 tarihinde tebliği edilmiştir. 15.6.1994 tarihinde Kayseri Asliye Hukuk Mahkemesinde menfi tespit davası açıldığı uyumsuzluk konusu değildir. İİK' nın 89/3. maddesinde yer alan yetki, kesin yetki kuralı değildir. Kendisine 89/2 haczi ihbarnamesi tebliğ edilen üçüncü kişinin açtığı menfi tespit davasında takip alacaklısı yetki itirazında bulunmadığı takdirde, mahkeme davayı görüp sonuçlandırmak zorundadır. İtiraz üzerine mahkeme 'yetkisizlik kararı' verdiği takdirde, kararın kesinleştiği tarihten itibaren HUMK.' nun 193 üncü maddesi uyarınca süresi içerisinde yetkili mahkemeye başvurulduğunda dava yetkisiz mahkemeye başvurma tarihinde açılmış sayılır. Süresi içerisinde menfi tespit davası açıldığına göre, icra müdürlüğünün 'takibin durdurulmamasına' ilişkin kararı yasaya uygundur. Şikâyetin reddi gerekirken kabulü isabetsizdir...', 12. HD 31.1.1995, 990/1100 (Uyar, İcra, s. 2461).

⁹¹ '...S.S.K. tarafından Emirhan Kaynakları A.Ş. hakkında prim alacağının tahsili için yapılan takipte üçüncü şahıs Ahmet Emirhan adına çıkarılan 89/ 1 ihbarnamesi 18.1.1993 tarihinde bizzat tebliğ edilmiş, süresinde itiraz edilmediğinden 89/ 2 ihbarnamesi gönderilmiş 10.11.1993 tarihinde tebliğ edilmiştir. Adı geçen mercieye verdiği 16.11.1993 tarihli dilekçesinde 'borcun bulunmadığının tespitini' istemiştir. Harç alındığına göre, bu talep menfi tespit davası niteliğindedir ve genel mahkemede görülmesi gerekir. Mercice bu yön gözetilerek 'görevsizlik kararı' verilmek gerekirken yazılı gerekçe ile talebin reddi isabetsizdir...', 12. HD 13.4.1994 (Uyar, İcra, s. 2473).

ve İflâs Kanunu m. 89 uyarınca açılacak menfi tespit davasında görevli mahkeme; üçüncü kişinin zimmetinde sayılan borç miktarına göre, borcu kısmen kabul etmişse, itiraz ettiği miktara göre belirlenecektir⁹².

3. MENFİ TESPİT DAVASINDA DAVACI VE DAVALI

İcra ve İflâs Kanunu m. 89 uyarınca açılacak menfi tespit davasında davacı; üçüncü kişidir. Çünkü üçüncü haciz ihbarnamesinde, üçüncü kişiye menfi tespit davası açabileceği ihbar edilmektedir. Menfi tespit davasında davalı ise; takip alacaklısıdır. Yani menfi tespit davası, üçüncü kişi tarafından takip alacaklısına karşı açılır⁹³. Üçüncü kişi tarafından takip borçlusuna karşı açılan dava; usulüne uygun açılmış bir menfi tespit davası değildir⁹⁴. 4949 sayılı Kanundan önceki İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III, cümle 2 hükmünde, menfi tespit davasının takip alacaklısı aleyhine açılacağı açıkça yazılı idi. 4949 sayılı Kanunla değişik (yeni) m. 89/III'te böyle bir açıklık yoktur. Buna rağmen, menfi tespit davasının takip alacaklısı aleyhine açılabilmesinde tereddüt edilmemelidir⁹⁵.

4. MENFİ TESPİT DAVASINDA İSPAT YÜKÜ VE MENFİ TESPİT DAVASININ KONUSU

Menfi tespit davasında, üçüncü kişi, takip borçlusuna herhangi bir borcu olmadığını veya elinde bulunan malın takip borçlusuna ait olmadığını ispat edecektir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III, cümle 6)⁹⁶. Burada görüldüğü üzere; olumsuz bir durumun ispatı söz konusudur. İcra ve İflâs Kanunu m.

⁹² **Kuru**, Bankalar, s. 65; **Uyar**, Haciz, s. 238-239; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1014.

⁹³ **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru**, Bankalar, s. 64; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 280-281; **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 421; **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 227; **Uyar**, Haciz, s. 239; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1014; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Olgaç/Köymen**, s. 770; **Erdoğan**, s. 536.

⁹⁴ ‘...89/ 1 haciz ihbarnamesi üçüncü kişiye 6.5.1994 tarihinde, 89/ 2 haciz ihbarnamesi ise 30.5.1994 tarihinde tebliğ edilmiştir. Üçüncü kişi vekili 2.6.1994 tarihinde icra müdürlüğüne gelerek ‘takip borçlusuna Makro Tanıtım ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş. hakkında menfi tespit davası açıldığını’ bildirmiş ve Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi Başkanlığının aynı tarihli der-kenar yazısını ibraz etmiştir. Alacaklı vekili ‘süresi içerisinde usulüne uygun menfi tespit davası açılmadığından’ haciz talebinde bulunmuş, bu talebi icra müdürlüğünün 21.11.1994 tarihli kararı ile red edilmiştir. İİK’ nın 89/ III maddesi hükmüne göre menfi tespit davasının takip alacaklısına karşı açılması gerekir. Oysa davanın takip borçlusuna hakkında açıldığı anlaşılmaktadır. İslah yoluyla dahi taraf değiştirilmesi mümkün olmadığından, alacaklı aleyhine usulüne uygun açılmış bir menfi tespit davasının bulunduğu kabul edilemez. Mercice bu yön gözetilerek ‘şikâyetin kabulü’ gerekirken yazılı şekilde reddi isabetsizdir...’, 12. HD 28.3.1995, 4564/4462 (**Uyar**, İcra, s. 2461).

⁹⁵ **Kuru**, El Kitabı, s. 416-417.

⁹⁶ **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 228; **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru**, Bankalar, s. 73; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 280-281; **Ulukapı**, İcra, s. 77; **Uyar**, Haciz, s. 239; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Erdoğan**, s. 536.

89/III' e göre açılacak menfi tespit davasında ispat yükü; davacı üçüncü kişidedir⁹⁷.

Menfi tespit davasının konusu; yani üçüncü kişinin ispat etmek durumunda olduğu hususlar İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ II' de belirtilmiştir. Buna göre; menfi tespit davasının konusu; üçüncü kişinin takip borçlusuna borçlu olmadığı veya üçüncü kişi yedinde takip borçlusuna ait bir malın bulunmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödenmiş veya malın istihlak edilmiş veya kusuru olmaksızın telef olmuş veya malın borçluya ait olmadığı veya malın kendisine rehnedilmiş olduğu veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiadır⁹⁸.

5. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN MENFİ TESPİT DAVASINI KAZANMASI

Üçüncü kişi, açtığı menfi tespit davasını kazanırsa; zimmetinde sayılan borcu ödemekten, yedinde sayılan malı teslim etmekten kurtulur⁹⁹. Ancak üçüncü kişinin davayı kazanması durumunda lehine bir tazminata hükmedilmez; çünkü üçüncü kişi, birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine yedi gün içinde itiraz etmeyerek kendisine üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilmesine neden olmuş ve menfi tespit davasını açmak durumunda kalmıştır¹⁰⁰.

Menfi tespit davasında, davalı takip alacaklısı, ilk celsede (oturumda), davacı üçüncü kişinin iddialarını kabul ederse; Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu m. 94/II gereğince yargılama giderlerinden kurtulur¹⁰¹. Çünkü 94 üncü maddenin ikinci fıkrasında da belirtildiği gibi¹⁰²; davalı takip alacaklısı davanın açılmasına sebebiyet vermemiştir, bir önceki paragrafta da bahsedildiği gibi davanın açılmasına üçüncü kişi kendisi sebep olmuştur, bu nedenle dava açmanın sorumluluğu takip alacaklısına yükletilemez¹⁰³. Buna karşılık davalı takip alacaklısı, ilk celsede menfi tespit davasını kabul etmez ve dava sonunda haksız çıkarsa; yargılama giderlerine mahkûmiyetten

⁹⁷ **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 454-458; **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru**, Bankalar, s. 73; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 280-281; **Ulukapı**, İcra, s. 77; **Uyar**, Haciz, s. 239; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Erdoğan**, s. 536; **Kuru**, El Kitabı, s. 418.

⁹⁸ **Kuru**, Bankalar, s. 76; **Olgaç/Köymen**, s. 770.

⁹⁹ **Kuru**, İcra, s. 164; **Kuru**, Bankalar, s. 79; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 281; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Uyar**, Haciz, s. 240; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1014; **Erdoğan**, s. 536.

¹⁰⁰ **Kuru**, İcra, s. 164; **Kuru**, Bankalar, s. 79; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 281; **Uyar**, Haciz, s. 240; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1014; **Erdoğan**, s. 536; **Kuru**, El Kitabı, s. 418.

¹⁰¹ **Uyar**, Haciz, s. 240; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1014.

¹⁰² 'Şu kadar ki müddeialehy hal ve vaziyeti ile aleyhine dava ikamesine sebebiyet vermemiş ve ilk muhakeme celsesinde de müddeinin iddiasını kabul etmiş ise masarafi muhakeme ile ilzam olunamaz.' (HUMK m. 94/ II).

¹⁰³ **Uyar**, Haciz, s. 240; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1014; **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 455.

kurtulamaz¹⁰⁴. Davalı takip alacaklısının ilk celsede (oturumda), davayı kabul etmeyip de ilk celseden (oturumdan) sonra menfi tespit davasını kabul etmesi söz konusu olabilir. Bu durumda da davalı takip alacaklısı, dava sonunda haksız çıkarsa; yani davayı kaybederse; yargılama giderlerine de mahkum edilir¹⁰⁵. Yargıtay da bu konuda bir kararında; cevap dilekçesinde davayı reddeden davalı tarafın, yargılama sırasında davayı kabul etmiş olması durumunda yargılama giderlerinden sorumlu olacağını belirtmiştir¹⁰⁶.

6. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN MENFİ TESPİT DAVASINI KAYBETMESİ

Üçüncü kişi, açtığı menfi tespit davasını kaybederse; mahkeme tarafından dava konusu alacağın yüzde kırkıdan aşağı olmamak üzere tazminata ve yargılama giderlerine mahkûm edilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III, cümle 7)¹⁰⁷. Mahkemenin üçüncü kişiyi tazminata mahkûm edebilmesi için, davalı alacaklının bu tazminatı istemiş (talep etmiş) olmasına gerek yoktur¹⁰⁸. Bu tazminat, üçüncü kişinin kötüniyetle menfi tespit davası açıp, takibi sürüncemede bırakmasına engel olmak için getirilmiştir¹⁰⁹.

İcra ve İflâs Kanunu m. 89/III, cümle 4'te belirtildiği gibi; süresinde menfi tespit davası açan ve dava açtığını icra dairesine bildiren üçüncü kişi hakkında yürütülen cebrî icra işlemleri menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar durur. Bu nedenle; menfi tespit davasının reddine ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesine kadar, üçüncü kişi, icra

¹⁰⁴ Postacioğlu, İcra Hukuku, s. 455; Kuru, Bankalar, s. 79.

¹⁰⁵ Kuru, Bankalar, s. 73.

¹⁰⁶ ‘...Davacı banka vekili, ‘davalı şirketin kendilerine üçüncü kişiden alacakları nedeniyle birinci haciz ihbarnamesi çıkarttığını, süresinde itiraz ettiklerini, davalının buna rağmen ikinci haciz ihbarnamesi gönderdiğini’ beyanla, ‘davalının borçlusunun kendilerinde hiçbir alacağı bulunmadığını’ belirterek ‘bunun tespitini’ talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, ‘birinci haciz ihbarına itirazın, süresinde olmadığı için ikinci haciz ihbarı gönderdiklerini’ beyan ederek ‘davanın reddini’ savunmuştur. Mahkemece, ‘davalı vekilinin 27.9.1994 tarihli oturumda davayı kabul ettiği, ancak cevaplarında davanın reddini savunduğu’ belirtilerek, ‘davanın kabulüne, masraf ve vekalet ücretinden davalının sorumlu tutulmasına’ karar verilmiş, hüküm davalı vekilince temyiz edilmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere göre, davalı şirket vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün onanmasına...’, 19. HD 9.11.1995, 1322/9476 (Uyar, İcra, s. 2447).

¹⁰⁷ Kuru, İcra, s. 164; Kuru, Bankalar, s. 77; Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra, s. 281; Uyar, Haciz, s. 240; Uyar, Üçüncü Şahıs, s. 1015; Pekcantez/Atalay/Özekes, İcra, s. 66; Ulukapı, İcra, s. 77; Olguç/Köymen, s. 770; Akyazan, Yeni ve Değişik Hükümler, s. 66; Üstündağ, İcra Hukuku, s. 228; Postacioğlu, İcra Hukuku, s. 454; Erdoğan, s. 537; Özkan, s. 292, Kuru, El Kitabı, s. 418.

¹⁰⁸ Kuru, Bankalar, s. 78; Kuru, El Kitabı, s. 418.

¹⁰⁹ Uyar, Haciz, s. 240; Uyar, Üçüncü Şahıs, s. 1015.

dairesine zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslimine zorlanamaz¹¹⁰.

Menfi tespit davasının reddine ilişkin mahkeme kararının kesinleşmesi üzerine, davayı kaybetmiş olan üçüncü kişi, zimmetinde sayılan borcu ödemek veya yedinde sayılan malı teslim etmek zorundadır, ayrıca mahkûm edildiği tazminatı da icra dairesine ödemek zorundadır¹¹¹; aksi halde malları haczedilir, satılır ve elde edilen paradan alacaklının alacağı ve tazminatı ödenir¹¹².

V. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN BİRİNCİ VEYA İKİNCİ HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMEMESİ ÜZERİNE BU İTİRAZIN AKSİNİN TAKİP ALACAKLISI TARAFINDAN İSPATI

A. ALACAKLININ İCRA MAHKEMESİNDE CEZA VE TAZMİNAT DAVASI AÇMASI

Üçüncü kişi, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine, tebliğden itibaren yedi gün içinde itiraz ederse; haciz ihbarnamesi ile kendisinden istenen parayı ödemekten veya malı teslim etmekten kurtulur. Takip alacaklısı, üçüncü kişinin verdiği cevabın doğru olmadığı kanısında ise; yani üçüncü kişinin, takip borçlusuna borcu olduğunu düşünüyorsa; icra mahkemesine başvurarak ceza ve tazminat davası açabilir¹¹³.

Takip alacaklısı, kendisine gönderilen haciz ihbarnamesine¹¹⁴ süresi içinde itiraz eden üçüncü kişinin beyanının gerçeğe aykırı olduğunu icra mahkemesinde ispat ederek; üçüncü kişinin İcra ve İflâs Kanunu m.

¹¹⁰ **Kuru**, İcra, s. 163; **Kuru**, Bankalar, s. 78; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 281; **Uyar**, Haciz, s. 240; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1013; **Ulukapı**, İcra, s. 77; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66; **Postacioğlu**, İcra Hukuku, s. 454; **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 228; **Tuncay/Demirhan**, s. 91; **Olgaç/Köymen**, s. 770; **Akyazan**, Yeni ve Değişik Hükümler, s. 66; **Erdoğan**, s. 536.

¹¹¹ **Kuru**, İcra, s. 164; **Kuru**, Bankalar, s. 78; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 281; **Uyar**, Haciz, s. 240; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1015.

¹¹² **Kuru**, İcra, s. 164; **Kuru**, Bankalar, s. 78; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 281; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 66.

¹¹³ **Kuru**, El Kitabı, s. 419.

¹¹⁴ 4949 sayılı Kanun' la yapılan değişiklikle bilindiği gibi; birinci haciz ihbarnamesine paralel ikinci haciz ihbarnamesi getirilmiştir. Eski düzenlemeye göre; üçüncü kişi, birinci haciz ihbarnamesine itiraz ettiğinde, alacaklı icra mahkemesinde üçüncü kişinin beyanının aksini kanıtlamak için dava açıyordu. Fakat artık birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyerek, ikinci haciz ihbarnamesinin gönderilmesine neden olan üçüncü kişi, ikinci haciz ihbarnamesine itiraz ederse; alacaklı yine İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ IV'te düzenlenen bu davayı açabilir. Yani alacaklının söz konusu davayı açabilmesi için, üçüncü kişinin birinci haciz ihbarnamesine veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olması gereklidir.

338/I'¹¹⁵ e göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkûm edilmesini isteyebilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/IV)¹¹⁶. Alacaklı, icra mahkemesinde ceza ve hukuk (tazminat) davalarını birlikte açar¹¹⁷.

Alacaklı, ceza davasından bağımsız olarak bir yıllık zamanaşımı süresi içinde, üçüncü kişinin cezalandırılmasını istemeden, tazminat davası da açabilir¹¹⁸. İcra mahkemesi, ceza davasıyla birlikte veya bağımsız olarak açılan tazminat davasını genel hükümlere göre halleder (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/IV)¹¹⁹.

B. CEZA VE TAZMİNAT DAVASINDA YETKİLİ MAHKEME

Takip alacaklısının İcra ve İflâs Kanunu m. 89/IV'e göre açacağı ceza ve tazminat davasında yetkili icra mahkemesi; icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesidir (İcra ve İflâs Kanunu m. 348)^{120,121}.

C. CEZA VE TAZMİNAT DAVASINDA GÖREVLİ MAHKEME

Takip alacaklısının İcra ve İflâs Kanunu m. 89/IV uyarınca açacağı davada görevli mahkeme, icra mahkemesidir, asliye veya sulh hukuk

¹¹⁵ 'Bu Kanuna göre istenen beyanı hakikate aykırı surette yapan kimse, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır' (İcra ve İflâs Kanunu m. 338/ I).

¹¹⁶ **Kuru**, İcra, s. 164 -165; **Kuru**, Bankalar, s. 85; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 282; **Uyar**, Haciz, s. 242; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1015; **Uyar, Talih**: İcra ve İflâs Hukukunda Suç Sayılan Fiiller (İcra – İflâs Suçları), Manisa 1987, s. 212 -213 (**Uyar**, İcra-İflâs Suçları); **Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 227; **Özkan**, s. 292; **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 459; **Olgaç/Köymen**, s.771; **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, İcra, s. 65; **Ulukapı**, İcra, s. 78; **Akyazan**, Yeni ve Değişik Hükümler, s. 66.

¹¹⁷ **Kuru**, Bankalar, s. 85; **Kuru**, El Kitabı, s. 419.

¹¹⁸ '...İcra ve İflâs Kanununun 538 sayılı Kanunla değişik 89/ 4 maddesinde (.....) denilmektedir. Aynen aktarılan bu hükme göre haciznameye karşı verilen cevabın gerçeğe aykırı bulunmasından dolayı üçüncü kişinin cezalandırılması isteğine; bu isteğin tâbi tutulduğu şekil ve şartlara bağlı olmaksızın alacaklının ayrıca tazminat talebini de katabileceği gibi, bu tazminat isteğinin ceza davasından ayrı olarak müstakil bir dav konusu da yapılabileceğinin kabulü gerekir. Buradaki tazminat; haciznameye karşı verilen cevabın gerçeğe aykırı bulunması nedeniyle alacaklının uğradığı zararın karşılanmasını amaç tutmakta olup cezai anlaşma da olmadığından umumi zamanaşımı süresine tâbidir ve inceleme yeri, gerek cezalandırma isteği ile istenmiş olsun ve gerekse müstakilen dava edilmiş olsun maddede açıkça yazılı olduğu üzere tetkik merciidir...', HGK 18.10.1972, 326/853 (**Üstündağ**, İcra Hukuku, s. 227, dipnot 619; **Olgaç**, s. 785; **Uyar**, İcra-İflâs Suçları, s. 224-225; **Şimşek**, s. 326).

¹¹⁹ **Kuru**, İcra, s. 165; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, İcra, s. 282; **Uyar**, Haciz, s. 243; **Uyar**, Üçüncü Şahıs, s. 1015; **Akyazan**, Yeni ve Değişik Hükümler, s. 66; **Kuru**, El Kitabı, s. 421-422.

¹²⁰ 'Bu Bapta yer alan fiillerden dolayı yetkili icra mahkemesi, icra takibinin yapıldığı yerdeki mahkemedir (İcra ve İflâs Kanunu m. 348).

¹²¹ **Kuru**, Bankalar, s. 87; **Kuru**, El Kitabı, s. 420; **Özkan**, s. 292; **Uyar**, Haciz, s. 242.

mahkemesi bu dava için görevli değildir¹²². Tazminat davası ceza davasında ayrı olarak da açılrsa da, görevli mahkeme; icra mahkemesidir.

Bu davada icra mahkemesi hâkimi, hem ceza hem hukuk hâkimi sıfatını taşır; fakat mahkeme sıfatının tayininde öncelikle cezalandırma isteğinin gözönünde tutulması gerekir¹²³. Bu nedenle, icra mahkemesi hâkiminin, davaya icra ceza hâkimi sıfatıyla bakması gerekir^{124, 125}.

D. CEZA VE TAZMİNAT DAVASINDA DAVACI VE DAVALI

İİK m. 89/IV'e göre, icra mahkemesinde ceza ve hukuk davalarını birlikte veya sadece hukuk davası açma yetkisi; yani davacı, takip alacaklıdır. Davalı ise; kendisine gönderilen birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine süresi içinde itiraz eden üçüncü kişidir¹²⁶.

E. CEZA VE TAZMİNAT DAVASINDA İSPAT YÜKÜ VE CEZA VE TAZMİNAT DAVASININ KONUSU

Üçüncü kişinin cevabının aksini; yani takip borçlusunun üçüncü kişiden alacaklı olduğunu ispat yükü, davacı alacaklıya düşer¹²⁷. Davaya, icra ceza hâkimi sıfatıyla bakan icra hâkimi, ilk önce davanın tazminata ilişkin bölümünü halleder (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ IV, cümle son). Davanın tazminata ilişkin bölümü; yani takip borçlusunun üçüncü kişiden alacaklı olup olmadığı halledilmeden cezaya ilişkin bölümünün karara bağlanmasına imkân yoktur¹²⁸. İcra hâkimi, davanın tazminata ilişkin bölümünü genel hükümlere göre halleder. Bu nedenle; davacı alacaklı, üçüncü kişinin itirazının (beyanının) doğru olmadığını; yani takip

¹²² **Kuru**, Bankalar, s. 86; **Özkan**, s. 292.

¹²³ **Kuru**, Bankalar, s. 86.

¹²⁴ ‘...Davacı, dava dilekçesinde ‘üçüncü kişilerin, haciz ihbarnamesine karşı verdikleri dilekçelerinin hilâfi hakikat olduğunu ileri sürerek, İcra ve İflâs Kanununun 338 inci maddesi hükmüne göre cezalandırılmalarını ve ayrıca tazminata da mahkum edilmesini’ istemiştir. İcra Tetkik Mercii hâkimi davanın niteliğine göre hem hukuk hem de ceza hâkimi sıfatını haiz bulunduğu ve dava dilekçesinde hem cezalandırılma hem de tazminat istenmiş olmasına ve mahkeme sıfatının tayininde öncelikle cezalandırılma isteğinin göz önünde tutulması gerekmesine göre mahkemece davaya İcra Ceza Hâkimi sıfatıyla bakılmak ve bu sıfatla bir karar verilmek icap edeceğinden, direnme kararının evvel emirde, bu nedenle bozulmasına ve sair yönlerin şimdilik incelenmesine mahal olmadığına karar verilmek gerekir...’, HGK 11.3.1972, 496/162 (**Olgaç/Köymen**, s. 226; **Uyar**, Haciz, s. 275).

¹²⁵ **Kuru**, El Kitabı, s. 420.

¹²⁶ **Kuru**, Bankalar, s. 85; **Özkan**, s. 292.

¹²⁷ **Kuru**, Bankalar, s. 93.

¹²⁸ **Kuru**, El Kitabı, s. 421.

borçlusunun üçüncü kişiden alacaklı olduğunu her türlü delille ispat edebilir¹²⁹.

¹²⁹ Davacı alacaklının, üçüncü kişinin itirazının doğru olmadığını; takip borçlusunun üçüncü kişiden alacaklı olduğunu her türlü delille ispat edebileceği konusunda, Yargıtay 12 nci Hukuk Dairesi ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu' nun farklı görüşteki kararları mevcuttur. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Yargıtay 12 nci Hukuk Dairesi arasında görüş ayrılıklarına yol açan olayın, bu bağlamda; yerel icra mahkemesinin, Yargıtay 12 nci Hukuk Dairesi' nin ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu' nun karar özetleri şu şekildedir:

Davacı alacaklının iddiaları: Davacı alacaklı Hulusi, borçlusu İsmail' deki alacağının tahsili için İsmail' e karşı icra takibine başvurmuş, borçlunun üçüncü şahıs (X) Şirketinde alacağının bulunduğunu saptandığını ileri sürerek İİK' nın 89 uncu maddesi uyarınca üçüncü şahıs şirkete haciz ihbarnamesi göndermiş, şirket adına genel müdür sıfatı ile sanık M. Sait itiraz ederek İsmail' in şirketten herhangi bir alacağı bulunmadığını bildirmiş, sanığın gerçeğe aykırı beyanda bulunduğunu ve böylece zarara uğramasına sebebiyet verdiğini iddia eden davacı uğradığı zararın şirketten tahsiline ve gerçeğe aykırı beyanda bulunan sanığın tecziyesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel icra mahkemesinin kararı: Yapılan duruşma sonunda yerel icra mahkemesi, davacının iddiasını ispat edecek belge ibraz etmediğini, icra mahkemesinin ticarî defterler üzerinde inceleme yapmasının mümkün olmadığını vesaire belirterek sanığın beraatine ve tazminat isteğinin reddine karar vermiştir. Bu hüküm 12 nci Hukuk Dairesi'nce incelenmiştir.

Yargıtay 12 nci Hukuk Dairesi' nin kararı: 12 nci Hukuk Dairesi, İcra ve İflâs Kanunu' nun 89 uncu maddesi 4 üncü fıkrasına göre icra mahkemesinin tazminat hakkındaki davayı genel hükümlere göre görebileceği, bu itibarla genel mahkemeler gibi duruşma yapıp her türlü delili toplayarak, beyan tarihinde davalının, davacının borçlusuna tahakkuk etmiş bir borcu bulunup bulunmadığını tespit edip sonucuna göre bir karar vermesi gerektiği düşünülmeden 68 inci maddeye uygun bir belge olmadığından vesairenden bahisle davanın reddolunması isabetsiz görüldüğünden icra mahkemesinin kararının bozulmasına karar vermiştir. 12 nci Hukuk Dairesi' nin bozma kararı üzerine yerel icra mahkemesi direnmeye karar vermiştir. Direnme kararı üzerine yapılan temyiz incelemesinde dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu' na gelmiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu' nun 28.5.1979 tarihli ve 221/264 sayılı kararı: İcra ve İflâs Kanunu' nun 89 uncu maddesi uyarınca haciz ihbarnamesini çıkaran davacının, borçlusu İsmail' in üçüncü kişi şirketteki alacağının varlığını aynı yasanın 68 inci maddesindeki belgelerle ispat etmesi zorunluluğu vardır. Bu olayda takip hukuku bakımından ceza davası belgelere bağlıdır. Sınırlı yetkili mercide, genel mahkemeler gibi duruşma yapıp her türlü delil toplanarak ihtilafli olan bu alacağın varlığının tespitine yasal olanak yoktur. Bu nedenle davacının temyiz itirazının reddiyle usul ve yasaya uygun görülen direnme hükmünün onanmasına karar verilmelidir.

Burada Yargıtay Ceza Genel Kurulu' nun görüşüne katılmak mümkün değildir. Çünkü davacı alacaklının talebi, İcra ve İflâs Kanunu m. 68-68a anlamında itirazın kaldırılması niteliğinde olmayıp, normal bir ceza ve hukuk davası niteliğindedir ve icra mahkemesi, davanın tazminata ilişkin bölümünü genel hükümlere göre halleder. Bu nedenle Yargıtay 12 nci Hukuk Dairesi' nin kararı daha doğrudur (**Kuru**, Bankalar, s. 93-94-95; **Postacıoğlu, İlhan**: Borçlunun Üçüncü Şahsa Karşı Alacaklarının Haczi İle İlgili Bazı Problemler, Banka Ticaret Dergisi, Yıl: 1979, s. 366-367 (**Postacıoğlu**, Problemler); Ceza Genel Kurulu ile aynı görüşte: **Postacıoğlu**, İcra Hukuku, s. 461- 462; **Postacıoğlu**, Problemler, s. 363 vd.).

Bu davadaki tazminatın konusu; üçüncü kişinin gerçeğe aykırı beyanda bulunarak haksız fiil işlemesi ve bunun sonucu olarak alacaklıyı zarar uğratmasıdır¹³⁰, yani üçüncü kişinin, gerçekte takip borçlusuna borçlu olmasına rağmen ‘borçlu değilim’ şeklinde cevap vermesidir¹³¹.

F. TAKİP ALACAKLISININ CEZA VE TAZMİNAT DAVASINI KAYBETMESİ

Takip alacaklısı, üçüncü kişinin birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz ederek vermiş olduğu cevabın aksini ispat edemezse; icra mahkemesi, ceza ve tazminat davalarının reddine karar verir.

G. TAKİP ALACAKLISININ CEZA VE TAZMİNAT DAVASINI KAZANMASI

Takip alacaklısı, üçüncü kişinin verdiği cevabın aksini ispat ederse; yani takip borçlusunu, üçüncü kişiden alacaklı olduğu halde, üçüncü kişi, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmiş ise; haciz ihbarnamesine itiraz eden üçüncü kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/IV ve m. 338/I). Bundan başka, icra mahkemesi, üçüncü kişiyi, davacı alacaklıya tazminat ödemeye de mahkûm eder. Bu tazminat, birinci haciz ihbarnamesi ile üçüncü kişiden istenen miktar, yani üçüncü kişinin, takip borçlusuna olan borcunun miktarı (eğer üçüncü kişinin, takip borçlusuna daha az borçlu olduğu tespit edilmişse o miktar) kadardır¹³². Ayrıca, takip alacaklısının alacağına geç kavuşmasından dolayı uğradığı faiz kaybı da bu tazminata eklenebilir¹³³.

VI. GECİKMİŞ İTİRAZ

A. GENEL OLARAK

Üçüncü kişi, kusuru olmaksızın bir engel (mâni) nedeniyle süresi

¹³⁰ ‘...İİK’ nın 89/ 4 üncü maddesinde, üçüncü şahıs haciz ihbarına müddetinde itiraz ederse, alacaklı üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini tetkik merciinde ispat ederek üçüncü şahsın İİK’ nın 338/ 1 inci fıkrasına göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkum edilmesini isteyebilir. Hükmü yer almaktadır. Anılan maddedeki tazminat sözcüğü üçüncü şahsın yalan beyanından dolayı alacaklının uğradığı zararın karşılığını ifade eder...’, 12. HD 25.1.1996, 18930/927 (**Kuru**, Bankalar, s. 99).

¹³¹ **Kuru**, El Kitabı, s. 421.

¹³² ‘...İİK’ nın 89/ 4 maddesi gereğince üçüncü şahıs, haciz ihbarnamesine müddeti içinde itiraz ederse, alacaklı, üçüncü şahsın verdiği cevabın aksini tetkik merciinde ispat ederek üçüncü şahsın İİK’ nın 338/1 inci maddesine göre cezalandırılmasını ve ayrıca tazminata mahkum edilmesini isteyebilir. Tetkik mercii, tazminat hakkındaki davayı genel hükümlere göre halleder. Zira maddede öngörülen tazminat üçüncü şahsın gerçeğe aykırı beyanından kaynaklanan ve haksız fiile dayalı bir istektir. Bu nedenle üçüncü şahsın gerçeğe aykırı beyanı kadar tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekirken bunun %40’ ına hükmedilmesi isabetsizdir...’, 12. HD 12.7.2000, 11036/11832 (**Kuru**, Bankalar, s. 99- 100; **Kuru**, El Kitabı, s. 422, dipnot 29).

¹³³ **Kuru**, El Kitabı, s. 422.

içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz edemezse, icra mahkemesine gecikmiş itirazda (İcra ve İflâs Kanunu m. 65)¹³⁴ bulunabilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ V, cümle 1).

Birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz süresi olan yedi günü kaçırmış olan üçüncü kişiye, gecikmiş itirazda bulunma yetkisinin tanınabilmesi için, üçüncü kişinin kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle yedi gün içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz edememiş olması gerekir. Yani üçüncü kişinin yedi gün içinde itiraz etmesine engel olan husus, üçüncü kişinin kusuruna dayanmamalı, onun iradesi dışındaki bir sebep (mazeret) olmalıdır¹³⁵. Örneğin üçüncü kişinin birinci veya ikinci haciz ihbarnamesinin tebliği sırasında ağır hasta olması, doğal bir afetle karşılaşması, tebligatını alamayacak uzun bir seyahate çıkması durumu böyle bir engel sayılır¹³⁶.

B. GECİKMiŞ İTİRAZIN YAPILMASI

Gecikmiş itiraz, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesini gönderen icra dairesinin bulunduğu yerdeki icra mahkemesine yapılır. Üçüncü kişi gecikmiş itirazında hem yedi gün içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmesini engelleyen mazeretini hem de birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz ettiğini bildirmesi gerekir (İcra ve İflâs Kanunu m. 65/II). Üçüncü kişi, gecikmiş itirazda bulunurken; İcra ve İflâs Kanunu m. 65/III'te düzenlenen duruşmaya ilişkin giderleri ödemeye mecburdur (İcra ve İflâs Kanunu m. 65/II). Fakat bu giderlerin ödenmemiş olması, gecikmiş itirazı geçersiz kılmaz.

¹³⁴ 4 – Gecikmiş itiraz

MADDE 65 – Borçlu kusuru olmaksızın bir mâni sebebiyle müddeti içinde itiraz edememiş ise paraya çevirme muamelesi bitinceye kadar itiraz edebilir.

Ancak borçlu, mâniin kalktığı günden itibaren üç gün içinde, mazeretini gösterir delillerle birlikte itiraz ve sebepleri ve müstenidatını bildirmeye ve müteakip fıkra için yapılacak duruşmaya taallük eden harç ve masrafları ödemeye mecburdur.

İtiraz üzerine icra mahkemesi ancak gecikme sebebinin mahiyetine ve hadisenin özelliklerine göre takibin tatilini tensip edebilir. Mahkeme, tetkikatını evrak üzerinde yapar. Lüzumu halinde iki tarafı hemen davetle mazeretin kabule şayan olup olmadığına karar verir. Duruşmaya karar verilmemesi halinde borçludan alınan masraflar kendisine iade olunur.

Mazeretin kabulü halinde icra takibi durur. Aynı celsede alacaklı itirazın kaldırılmasını sözlü olarak da isteyebilir. Bu takdirde tahkikata devam olunarak gerekli karar verilir.

Daha önce borçlunun mallarına haciz konulmuşsa mazeretin kabulü kararının tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren alacaklı yedi gün içinde, mahkemeden itirazın kaldırılmasını istemez veya aynı süre içinde 67 nci maddeye göre mahkemeye başvurmazsa haciz kalkar.

¹³⁵ **Kuru**, El Kitabı, s. 424.

¹³⁶ **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes**, s. 110.

C. GECİKMİŞ İTİRAZIN SÜRESİ

Üçüncü kişi, engelin kalktığı; yani mazeretin son bulunduğu günden itibaren üç gün içinde gecikmiş itirazını yapabilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 65/II). Üç günlük süre geçtikten sonra yapılan gecikmiş itiraz geçerli değildir ve icra mahkemesi tarafından süre aşımından reddedilir.

D. İCRA MAHKEMESİNİN GECİKMİŞ İTİRAZI İNCELEMESİ

Üçüncü kişinin gecikmiş itiraz başvurusunu alan icra mahkemesi, ilk önce gecikme sebebinin niteliğine ve olayın özelliklerine göre takibin durdurulmasının gerekip gerekmediğine (İcra ve İflâs Kanunu m. 65/III, cümle 1); yani ikinci veya üçüncü haciz ihbarnamesinin gönderilmesinin geçici olarak durdurulup durdurulmayacağına karar verir. İcra mahkemesi, ikinci veya üçüncü haciz ihbarnamesinin gönderilmesinin geçici olarak durdurulmasına karar verirse; bu kararını, icra dairesine bildirmelidir.

Daha sonra icra mahkemesi üçüncü kişinin bildirdiği mazeretin doğru ve haklı olup olmadığını inceler. İcra mahkemesi, üçüncü kişinin mazeretini kabul ederse; bununla üçüncü kişiye yapılan haciz ihbarnamesi tebliği durur. Yani üçüncü kişi, süresi içinde birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmiş sayılır. Bunun üzerine üçüncü kişiye ikinci veya üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilemez.

Takip alacaklısı icra mahkemesinin gecikmiş itirazın kabulüne karar verdiği aynı celsede, İcra ve İflâs Kanunu m. 89/IV' e göre; üçüncü kişinin cevabının doğru olmadığını, üçüncü kişinin cezalandırılmasını ve tazminata mahkûm edilmesini icra mahkemesinden sözlü olarak isteyebilir (İcra ve İflâs Kanunu m. 65/IV, cümle 2)¹³⁷.

İcra mahkemesi, üçüncü kişinin itirazını reddederse; üçüncü kişi, birinci veya ikinci haciz ihbarnamesine itiraz etmemiş sayılır ve üçüncü kişiye ikinci veya üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilir.

VII. ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN HAKLARI

Birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine süresinde itiraz etmeyerek ve üçüncü haciz ihbarnamesi uyarınca menfi tespit davası açmayarak veya açtıysa açmış olduğu menfi tespit davasını kaybederek; aslında borçlu olmadığı parayı ödemek veya malı teslim etmek zorunda kalan üçüncü kişi; borçlu ile kötü niyetli alacaklıya karşı dava açarak¹³⁸ ödemek zorunda

¹³⁷ Kuru, El Kitabı, s. 424-425.

¹³⁸ ‘...Komandit şirket, 89 uncu madde uyarınca yapılan haciz sonu ödemek zorunda kaldığı paranın rücu tahsilini ilamsız icra yolu ile istemiş bulunmaktadır. Haciz ihbarnamesine ve ikinci tebliğe rağmen alacak veya hak zimmetinde sayılarak bunu ödemek zorunda bırakılan üçüncü şahsın aslında böyle bir borcu olmadığına mütedair iddiasını ait olduğu mahkemede usulen dava açarak dermeyan etmesi icap eder...’, İİD 25.4.1963, 4384/4228 (Olgaç, s. 800; Üstündağ, İcra Hukuku, s. 229)

kaldığı paranın veya teslim ettiği malın iadesini isteyebilir (İİK m. 89/V, cümle son)¹³⁹.

VIII. SONUÇ

İncelemiş olduğumuz haciz ihbarnameleri konusu İcra ve İflâs Kanunu' nun 89 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Alacaklı yapmış olduğu icra takibi kesinleşince, borçlunun mallarını haczettirebildiği gibi, borçlunun üçüncü kişinin elinde bulunan taşınır mal, hak ve alacaklarını haczettirebilir.

Alacaklı, borçlunun üçüncü kişideki mal, hak ve alacaklarının haczini istediğinde, icra memurunun, borçlunun üçüncü kişide mal, hak ve alacağı olup olmadığını araştırma imkânı yoktur. Alacaklı, kötü niyetli bir şekilde gerçekte üçüncü kişinin elinde takip borçlusuna ait taşınır mal veya alacağı olmadığı halde, bunun aksini iddia edebilir. Ayrıca üçüncü kişide, borçluya ait mal, hak ve alacak olmasına rağmen; borçlu ve üçüncü kişi anlaşarak böyle bir durumun olmadığını iddia edebilirler. Tüm bu olasılıkları göz önüne alarak, alacaklı, borçlu ve üçüncü kişi arasındaki menfaat dengesini sağlamak amacıyla 89 uncu madde düzenlenmiştir.

17.7.2003 tarihli ve 4949 sayılı Kanun'la İcra ve İflâs Kanunu'nun 89 uncu madde hükmü değiştirilmiştir. Eski düzenlemeye göre; alacaklının talebi ile üçüncü kişiye birinci haciz ihbarnamesi gönderilmekteydi. Üçüncü kişi, bu ihbarnameye yedi gün içinde itiraz edebiliyordu. İtiraz etmezse, ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmekteydi. Üçüncü kişi, ikinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde menfi tespit davası açabiliyordu.

Son yıllarda uygulamada, kötü niyetli alacaklıların üçüncü kişilerin özellikle bankaların haciz ihbarnamelerine itiraz etme ve menfi tespit davası açma haklarının sürelerini kaçırmalarından faydalanmaya çalıştıkları gözlemlenmektedir. Bu durumda üçüncü kişi, takip borçlusuna borçlu olmadığı parayı ödemek veya malı teslim etmek zorunda kalıyordu.

Bu durumu gören kanun koyucu, 89 uncu maddede yaptığı değişiklikle; haciz ihbarnamelerinin sayısını üçe çıkarmış ve menfi tespit davası açma hakkının süresini uzatmıştır. Buna göre; birinci haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz etmeyen üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmekte, ikinci haciz ihbarnamesine yedi gün içinde itiraz etmeyen üçüncü kişiye üçüncü haciz ihbarnamesi gönderilmektedir. Üçüncü

¹³⁹ 17.7.2003 tarihli 4949 sayılı Kanun'la İcra ve İflâs Kanununun 89 uncu maddesinin V inci fıkrasında yapılan değişiklikten önce; borçlu olmadığı parayı ödemek veya malı teslim etmek zorunda kalan üçüncü kişi, sadece borçluya karşı tazminat davası açabilmekteydi. Yapılan değişiklikle; üçüncü kişi, hem borçluya hem de kötü niyetli alacaklıya karşı istirdat davası (geri alım davası) açabilecektir.

kişi, üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde menfi tespit davası açabilmektedir.

Ayrıca 89 uncu madde hükmünde yapılan değişiklikle; üçüncü kişi, borçlu olmadığı parayı ödemek veya malı teslim etmek zorunda kalırsa; kötü niyetli alacaklı ve borçluya karşı istirdat (geri alım) davası açarak; ödemek zorunda kaldığı veya teslim etmek zorunda kaldığı paranın veya malın iadesini isteyebilmektedir. Değişiklikten önce; böyle bir durumda üçüncü kişi sadece borçluya karşı tazminat davası açabilmekteydi.

89 uncu maddede yapılan değişiklikle; birinci ve ikinci haciz ihbarnamelerine itiraz edemeyen üçüncü şahıslar için üçüncü haciz ihbarnamesi ile menfi tespit davası açma hakkı tanınmıştır. Değişiklik son derece yerindedir ve uygulamadaki bir aksaklığı gidermektedir. Fakat yeni getirilen haciz ihbarnamesine; ‘üçüncü haciz ihbarnamesi’ yerine ‘bildirim’ denilmesi yerinde değildir. Kanımca Kanun’da yeknesaklığın sağlanması ve uygulamada yanlışlıklara yol açmaması için terim olarak ‘üçüncü haciz ihbarnamesi’ ibaresi kanunumuza İcra ve İflâs Kanunu madde 89’da yapılan değişikliğe paralel olarak; İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği’nin de ilgili maddeleri değiştirilmiştir. Ülke çapında uygulamada (icra dairelerinde), ikinci haciz ihbarnamesi ve üçüncü haciz ihbarnamesinin tebliği konusunda uyum ve aynılığın sağlanması bakımından Yönetmeliğin de değiştirilmesi son derece yerindedir.

Yapmış olduğumuz incelemede; üç haciz ihbarnamesinin de içerikleri, hüküm ve sonuçları üzerinde durulmuştur. İcra ve İflâs Kanunu m. 89/ IV’ ten kaynaklanan ceza ve tazminat davalarına değinilmiştir.